

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ

**ХҚЕС (IAS) 34 «Аралық қаржылық есептілікке» сәйкес
қысқартылған аралық қаржылық ақпарат**

2023 жылғы 30 маусым

МАЗМҰНЫ

ҚЫСҚАРТЫЛҒАН АРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ АҚПАРАТҚА ШОЛУ БОЙЫНША ЕСЕП

ҚЫСҚАРТЫЛҒАН АРАЛЫҚ ҚАРЖЫЛЫҚ АҚПАРАТ

Қаржылық жағдай туралы қысқартылған аралық есеп	1
Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы қысқартылған аралық есеп	2
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы қысқартылған аралық есеп	3
Ақша қаражатының қозғалысы туралы қысқартылған аралық есеп.....	4

Қысқартылған аралық қаржылық ақпаратқа ескертпелер:

1	Кіріспе	5
2	Қор өз қызметін жүзеге асыратын экономикалық орта	5
3	Есеп саясаты қағидаттарының қысқаша мазмұны	6
4	Жаңа немесе қайта қаралған стандарттарға көшу	6
5	Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдар	7
6	Ақша қаражаты және олардың баламалары	8
7	Қаржы мекемелеріндегі қаражат	10
8	Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	16
9	Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	21
10	Өзге активтер	25
11	Қарыз қаражаты	26
12	Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	27
13	Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	27
14	Акционерлік капитал	28
15	Пайыздық кірістер мен шығыстар	28
16	Таза комиссиялық кірістер	29
17	Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	29
18	Активтерді нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша бастапқы тану кезінде туындайтын таза залал	30
19	Пайдаға салынатын салық	30
20	Сегменттік талдау	30
21	Шартты және шарттық міндеттемелер	34
22	Қаржы тәуекелдерін басқару	37
23	Әділ құн туралы ақпаратты ашу	43
24	Байланысты тараптармен жасалатын операциялар	46
25	Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар	49

Қысқартылған аралық қаржылық ақпаратқа шолу бойынша есеп

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ Акционеріне, Директорлар Кеңесіне және Басқармасына:

Алғысөз

Біз «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ-ның (әрі қарай – «Қор») 2023 жылғы 30 маусымдағы қаржылық жағдайы туралы қысқартылған аралық есептілігіне және сәйкесінше аталған мерзімде аяқталған үш және алты ай кезеңіндегі пайдалар немесе залалдар және өзге жиынтық табыстар, меншікті капиталдағы өзгерістер туралы және ақшалай қаражатының қозғалысы туралы есептіліктеріне және тиісті түсініктеме ақпаратқа шолу жүргіздік. Басшылық аталған қысқартылған аралық қаржылық ақпаратын «Аралық қаржылық есептілік» Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) 34 сәйкес дайындауға және ұсынуға жауапты. Біздің міндетіміз бізбен өткізіген шолып тексеру негізінде аталған қысқартылған аралық қаржылық ақпараты бойынша қорытынды ұсыну болып табылады.

Шолып тексерудің көлемі

Біз шолуымызды «Мекеменің тәуелсіз аудитормен орындалған аралық қаржылық ақпараттарына шолу» 2410 Халықаралық шолу өткізу стандартына сәйкес өткіздік. Қысқартылған аралық қаржы ақпаратына шолу негізінен қаржы және бухгалтерлік есеп мәселелеріне жауапты тұлғаларға сауалнама жүргізуден, сонымен қатар шолу бойынша аналитикалық және өзге рәсімдерді өткізуден тұрады. Шолып тексерудің көлемі Халықаралық аудит стандарттарға сәйкес орындалатын аудит көлемінен айтарлықтай аз, сондықтан шолу аудит өткізу барысында барлық маңызды мәселелер бізге мәлім болатындығына сенімді болуға мүмкіндік бермейді. Сол себепті біз өзіміздің аудиторлық пікірімізді білдірмейміз.

Қорытынды

Өткізілген шолу нәтижелері бойынша, ұсынылған қысқартылған аралық қаржылық ақпарат, барлық маңызды аспектілерінде, «Аралық қаржы есептілік» Халықаралық қаржылық есептілік стандартына (ХҚЕС) 34 сәйкес дайындалмағандығын сендіретін ешқандай негіздер біздің назарымызға түспеді.

PricewaterhouseCoopers LLP.

1 тамыз 2023 жыл

Алматы, Қазақстан

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ

Пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы қысқартылған аралық есеп

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескер.	Аяқталған алты ай		Аяқталған үш ай	
		30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	30 маусым 2022 ж. (аудиттелмеген)	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	30 маусым 2022 ж. (аудиттелмеген)
Алынған, тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген пайыздық кірістер	15	19,078,732	17,162,175	9,663,996	9,416,745
Басқа да ұқсас кірістер	15	3,442	21,844	1,722	9,136
Пайыздық шығыстар	15	(4,012,046)	(3,815,624)	(2,028,177)	(1,928,727)
Таза пайыздық маржа және ұқсас кірістер		15,070,128	13,368,395	7,637,541	7,497,154
Несиелік залалдарға арналған бағалау резервтеріндегі өзгеріс	7, 8, 9	5,016,933	1,140,948	5,645,073	2,707,243
Несиелік портфельдің құнсыздануына резерв құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кірістер		20,087,061	14,509,343	13,282,614	10,204,397
Таза комиссиялық кірістер	16	14,620,637	11,068,868	7,465,159	5,558,604
Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	17	1,167,041	31,579,596	151,916	14,099,780
Пайда және залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздармен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кірістер		(2,132)	12,665	(3,592)	12,059
Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер		(52,806)	111,384	4,965	(112,920)
Шетел валютасымен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кірістер		(11,711)	(13)	(32)	(13)
Активтерді нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша бастапқы тану кезінде туындайтын таза залал	18	-	(3,267,258)	-	(3,016,513)
Қарыздық бағалы қағаздарды (құнсыздану)/ қалпына келтіруді өтеу		(39,416)	-	2,465	-
Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті қалпына келтіру/(резервке аудару)		5,500,560	(6,200,837)	2,482,923	(2,462,290)
(Құнсыздану)/басқа активтер бойынша резервті өтеу		(95,653)	-	(58,891)	-
Басқа да операциялық кірістер		470,204	72,590	396,934	27,694
Қордың бағдарламаларын іске асыру бойынша шығыстар		(795,164)	(480,899)	(476,815)	(291,482)
Жалпы және өкімшілік шығыстар		(3,018,447)	(2,548,870)	(1,481,120)	(1,236,452)
Салық салуға дейінгі пайда		37,830,174	44,856,569	21,766,527	22,782,864
Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар	19	(7,337,623)	(8,706,621)	(4,215,894)	(4,422,134)
Кезең ішіндегі пайда		30,492,551	36,149,948	17,550,633	18,360,730
Өзге жиынтық кіріс:					
Басқа жиынтық табыс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар:					
- (кірістерді шегергендегі шығыстар)/кезеңдегі шығыстарды шегергендегі кірістер		(49,497)	(588,865)	(225,302)	361,660
Кезең ішіндегі жиынтық кіріс жиыны		30,443,054	35,561,083	17,325,331	18,722,390

Екі аралық кезеңдегі пайда мен жиынтық кіріс толығымен Қор акционеріне тиесілі.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы қысқартылған аралық есеп

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Акционерлік капитал	Қосымша төленген капитал	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалау қоры	Өзге де резервтер	Бөлінбеген пайда	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтардағы қалдық	102,920,273	10,735,627	26,956	316,430	27,349,498	141,348,784
Кезең ішіндегі пайда (аудиттелмеген)	-	-	-	-	36,149,948	36,149,948
Өзге де жиынтық кіріс (аудиттелмеген)	-	-	(588,865)	-	-	(588,865)
2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы жиынтық кіріс (аудиттелмеген)	-	-	(588,865)	-	36,149,948	35,561,083
Жарияланған дивидендтер (аудиттелмеген)	-	-	-	-	(17,521,673)	(17,521,673)
2022 жылғы 30 маусымдағы қалдық (аудиттелмеген)	102,920,273	10,735,627	(561,909)	316,430	45,977,773	159,388,194
2023 жылдың 1 қаңтарындағы қалдық.	102,920,273	10,735,627	(771,353)	316,430	61,787,891	174,988,868
Кезең ішіндегі пайда (аудиттелмеген)	-	-	-	-	30,492,551	30,492,551
Өзге жиынтық шығыс (аудиттелмеген)	-	-	(49,497)	-	-	(49,497)
2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы жиынтық кіріс (аудиттелмеген)	-	-	(49,497)	-	30,492,551	30,443,054
Жарияланған дивидендтер (аудиттелмеген)	-	-	-	-	(13,416,382)	(13,416,382)
2023 жылғы 30 маусымдағы қалдық (аудиттелмеген)	102,920,273	10,735,627	(820,850)	316,430	78,864,060	192,015,540

5-беттен 49-бетке дейінгі ескертпелер осы қысқартылған аралық қаржылық ақпараттың ажырамас бөлігі болып табылады.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Ақша қаражатының қозғалысы туралы қысқартылған аралық есеп

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескер.	Аяқталған алты ай	
		30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	30 маусым 2022 ж. (аудиттелмеген)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаты			
Алынған пайыздар		15,292,573	13,449,740
Төленген пайыздар		(764,613)	(764,284)
Алынған комиссиялар		22,158,047	27,823,829
Төленген комиссиялар		(68,061)	(55,488)
Өзге операциялық қызметтен түскен түсімдер		79,677	143,654
Еңбек ақы төлеу бойынша шығындар		(1,981,162)	(1,534,433)
Жалпы және өкімшілік шығыстар мен Қордың бағдарламаларын іске асыру бойынша төленген шығыстар		(2,035,785)	(1,802,848)
Төленген табыс салығы		(1,746,743)	-
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейін операциялық қызметтен алынған ақша қаражаты		30,933,933	37,260,170
Таза төмендеу/ (өсім):			
- басқа қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша		3,629,962	99,124,681
- клиенттерге бірілген несиелер мен аванстар бойынша		147,929	1,068,051
- өзге қаржы активтері бойынша		(4,498,519)	(1,097,512)
- өзге активтер бойынша		2,217,249	(110,182)
Таза өсім/(төмендеу):			
- басқа да қаржылық міндеттемелер бойынша (субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер)		105,489,176	49,533,849
- өзге де міндеттемелер бойынша		(40,802)	(66,071)
Операциялық қызметтен алынған таза ақша қаражаты		137,878,928	185,712,986
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаты			
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатып алу		(29,252,202)	(17,831,242)
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан және өтеуден түскен түсімдер		11,709,185	38,784,666
Негізгі құралдарды сатып алу		(7,562)	(19,759)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(18,306)	(5,723)
Сатуға арналған активтердің шығуынан түскен түсім		4,802	80,147
Инвестициялық қызметтен алынған/(пайдаланылған) таза ақша қаражаты		(17,564,083)	21,008,089
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражаттар:			
Қарыз қаражатының түсуі		1,700,000	1,450,000
Қарыз қаражатын өтеу		(1,965,418)	(3,768,839)
Төленген дивидендтер		(13,416,382)	(17,521,673)
Ұзақ мерзімді жалға алу		(96,174)	(85,379)
Қаржылық қызметтен пайдаланылған таза ақша қаражаты		(13,777,974)	(19,925,891)
Айырбас бағамы өзгерістерінің ақша қаражатына және олардың баламаларына әсері			
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларына күнсыздану резервіндегі өзгерістердің әсері		(244)	(228)
Ақша қаражатының және олардың баламаларының таза өсімі		106,469,503	186,813,378
Кезең басындағы ақша қаражаты және олардың баламалары	6	182,037,345	76,882,383
Кезең соңындағы ақша қаражаты және олардың баламалары		288,506,848	263,695,761

1 Кіріспе

Осы «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ (бұдан әрі «Қор») қысқартылған аралық қаржылық ақпараты 2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай үшін 34 аралық қаржылық есептілік халықаралық қаржылық есептілік стандартына (IAS) сәйкес дайындаған.

Қор Қазақстан Республикасы Үкіметінің 1997 жылғы 26 сәуірдегі № 665 қаулысына сәйкес құрылды. Қор Қазақстан Республикасы аумағында қаржылық қызмет көрсететін акционерлік қоғам, шағын және орта бизнесті дамытуды қолдау жөніндегі даму институты ретінде тіркелген және жұмыс істейді.

2023 жылғы 30 маусымдағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қордың 100% акционері «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» АҚ (бұдан әрі – Жалғыз акционер). Қордың түпкілікті акционері Қазақстан Республикасының Үкіметі. Байланысты тараптармен мәмілелер туралы ақпарат 24-ескертпеде таратылып жазылған.

Негізгі қызметі. Қордың негізгі қызметі – екінші деңгейлі банктер, микроқаржы ұйымдары және лизингтік компаниялар арқылы несиелендіру бағдарламалары шеңберінде қаржыландыру, пайыздық мөлшерлемелерді субсидиялау, кепілдік беру, консультациялық қолдау көрсету, ақпараттық-талдау материалдарын тарату. Қор Қазақстандағы шағын және орта бизнесті қаржыландыру үшін өзінің және қарыз қаражатын пайдаланады.

Қордың 20 аймақтық филиалы бар. Бас кеңсесі Қазақстанның Алматы қаласында орналасқан.

Заңды мекенжайы және қызмет атқаратын орны. Қор мына мекенжайда тіркелген: Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Гоголь көш, 111.

Есепте басшылыққа алынған валюта. Бұл қысқартылған аралық қаржылық ақпарат, егер басқасы көрсетілмесе, Қазақстан теңгесінде ұсынылған.

2 Қор жұмыс істейтін экономикалық орта

Қазақстан Республикасы. Тұтастай алғанда, Қазақстан Республикасының экономикасы дамушы нарықтың кейбір сипаттамаларын көрсетуде. Ол әсіресе ел экспортының негізгі бөлігін құрайтын мұнай мен газ және басқа да пайдалы қазбалар бағасының ауытқуына сезімтал. Бұл ерекшеліктерге қоса, бірақ олармен шектелмей, елден тыс жерде еркін айырбасталмайтын ұлттық валютаның болуы және бағалы қағаздар нарығындағы өтімділіктің төмен деңгейі бар. Жоғары инфляция, 2022 жылғы инфляция қаңтардағы ішкі тәртіпсіздіктерден туындаған проблемалар, аймақтағы жалғасып жатқан саяси шиеленіс, валюта бағамының тұрақсыздығы Қазақстан Республикасының экономикасына, оның ішінде өтімділікті төмендетуге және қиыншылықтар туғызуға кері әсерін тигізді және тигізуі мүмкін.

2015 жылғы 20 тамызда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Үкіметі теңге бағамын қолдауды тоқтату және инфляциялық таргеттеу режиміне негізделген жаңа ақша-несие саясатын жүзеге асыру, валюталық дәлізді жою және еркін құбылмалы айырбас бағамына көшу туралы шешім қабылдады. Бұл ретте Ұлттық банктің валюталық саясаты қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету үшін теңге бағамының күрт ауытқуына жол бермеу үшін интервенциялар жүргізуге мүмкіндік береді.

Осы есеп күніне Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің 2022 жылғы 31 желтоқсандағы 1 АҚШ долларына 462,65 теңге ресми бағамымен салыстырғанда (2021 жылғы 31 желтоқсан: 1 АҚШ долларына 431,67 теңге) 1 АҚШ долларына 446,07 теңге болды. Осылайша, теңгенің айырбас бағамы мен Ұлттық Банк пен Үкіметтің алдағы іс-әрекеттеріне, сондай-ақ осы факторлардың Қазақстан Республикасының экономикасына ықпалына қатысты белгісіздік сақталуда.

2022 жылдың қыркүйегінде S&P Global Ratings халықаралық рейтингтік агенттігі Қазақстанның егемендік рейтингін ВВВ- деңгейінде растады. Несие рейтингі болжамы сыртқы және қаржылық тәуекелдердің өсуі нәтижесінде «теріс» деңгейіне дейін төмендетілді. Fitch агенттігі Қазақстанның ұзақ мерзімді рейтингін «ВВВ» деңгейінде «тұрақты» болжаммен растады. Тұрақты болжам үкіметтің күшті фискалдық және сыртқы баланстарымен, мұнай кірістерінен жинақталған жинақтармен қамтамасыз етілген фискалдық икемділікпен, таза қаржылық кредиторлық позициямен және Қазақстан Республикасының Үкіметі жүзеге асыратын шаралар арқылы қолдау көрсетеді.

2 Қор жұмыс істейтін экономикалық орта (жалғасы)

2022 жылдың басында ішкі тәртіпсіздіктерге әкелген әлеуметтік шиеленістерге байланысты қиындықтар, Ресей мен Украина арасындағы қақтығыс салдары және одан кейінгі санкциялар негізгі экспортталатын тауарлардың жоғары бағасы мен мұнай өндіру көлемінің ұлғаюымен 2024 жылдан бастап Теңіз мұнай кен орны кеңейтіле бастағанда теңестіріледі. Сарапшылар болжамы бойынша, экономиканың өсу қарқыны шамамен 2022-2025 жылдары орта есеппен 3.6% болады.

Экономикалық орта Қордың қызметі мен қаржылық жағдайына айтарлықтай әсер етеді. Басшылық Қордың тұрақты жұмысын қамтамасыз ету үшін барлық қажетті шараларды қабылдауда. Дегенмен, ағымдағы экономикалық ортаның болашақ әсерін болжау қиын және басшылықтың алдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижелерден өзгеше болуы мүмкін.

Еліміздегі экономикалық тұрақтылықтың келешегі көп жағдайда Үкімет қабылдаған экономикалық шаралардың тиімділігіне, сондай-ақ құқықтық, реттеуші және саяси жүйелердің дамуына, яғни мемлекеттің бақылауынан тыс жағдайларға байланысты.

Ағымдағы экономикалық ортаның ұзақ мерзімді әсерлерін болжау қиын және басшылықтың алдағы күтулері мен бағалаулары нақты нәтижеден өзгеше болуы мүмкін.

3 Есеп саясаты қағидаттарының қысқаша мазмұны

Есептілікті ұсыну негіздері. Бұл қысқартылған аралық қаржылық ақпарат ХҚЭС 34 (IAS) «Аралық қаржылық есептілік» Халықаралық стандартына сәйкес дайындалған және Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына («ХҚЭС») сәйкес дайындалған 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі Қордың жылдық қаржылық есептілігімен бірге қаралуға тиіс.

Егер төменде өзгеше белгіленбесе, осы қысқартылған аралық қаржылық ақпаратты жасау кезінде 2022 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Қордың жылдық қаржылық есептілігін жасау кезіндегідей бухгалтерлік есеп ережелері мен есептеу әдістері қолданылды.

Аралық кезеңдегі салықты есептеу. Аралық кезеңдегі табыс салығы бойынша шығыс күтілетін жылдық жиынтық табысқа қолданылатын тиімді салық мөлшерлемесі бойынша есептеледі, яғни аралық кезеңдегі салық салынғанға дейінгі пайдаға қолданылатын табыс салығының есептік орташа алынған жылдық тиімді мөлшерлемесі бойынша есептеледі.

4 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттарға көшу

Төменде көрсетілген қайта қаралған стандарттар 2023 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қор үшін міндетті болды:

- 17 ХҚЭС (IFRS) Сақтандыру шарттары (2017 жылдың 18 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 17 ХҚЭС (IFRS) түзетулер және 4 ХҚЭС-қа (IFRS) түзетулер (2020 жылдың 25 маусымында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 17 ХҚЭС (IFRS) қолданатын сақтандырушыларға арналған өтпелі опция – 17 ХҚЭС-қа Түзетулер (2021 жылдың 9 желтоқсанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 1 ХҚЭС және Тәжірибе туралы мәлімдеме ХҚЭС 2: «Есеп саясатын ашып көрсету» түзетулер (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 8 ХҚЭС (IAS) түзетулері: «Бухгалтерлік бағалауларды анықтау» (2021 жылдың 12 ақпанында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- Бір мәміле бойынша активтер мен міндеттемелер бойынша кейінге қалдырылған салық – 12 ХҚЭС (IAS) түзетулері (2021 жылдың 7 мамырында шығарылған және 2023 жылдың 1 қаңтарынан немесе осы күннен кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді).
- 12 ХҚЭС (IAS) «Табысқа салынатын салықтарға түзетулер: Халықаралық салық реформасы – екінші тірек үлгі ережелері» (2023 жылғы 23 мамырда шығарылған).

Бұл жаңа стандарттар мен түсіндірмелер Қордың қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер еткен жоқ.

4 Жаңа немесе қайта қаралған стандарттарға көшу (жалғасы)

2024 жылдың 1 қаңтарынан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін міндетті болатын және Қор елі ерте қабылдамаған бірқатар жаңа стандарттар мен түсіндірмелер жарияланды.

- 16 ХҚЕС (IFRS) «Жалдау: Сату және кері жалға алу бойынша жалдау міндеттемелеріне түзетулер» (2022 жылдың 22 қыркүйегінде шығарылған және осы күннен басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді, 2024 жылдың 1 қаңтары немесе осы күннен кейін басталады).
- Міндеттемелердің қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді болып жіктелуі – 1 түзетулері (бастапқыда 2020 жылғы 23 қаңтарда шығарылған және кейіннен 2020 жылғы 15 шілдеде және 2022 жылғы 31 қазанда түзетілген түзетулер осы күннен 2024 жылғы 1 қаңтардан немесе одан кейін басталатын жылдық кезеңде күшіне енеді).
- 7 ХҚЕС (IAS) «Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп» және 7 ХҚЕС (IFRS) «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету: жеткізушілермен қаржылық келісімдер» түзетулері 2023 жылғы 25 мамырда шығарылған).

Қор қазіргі уақытта түзетулердің қаржылық есептілікке әсерін бағалауда.

5 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен кәсіби пайымдар

Экономикалық ортадағы соңғы оқиғаларды көрсету үшін 2022 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы жылдық қаржылық есептілікте жасалған бағалаулар мен пайымдаулар қайта қаралып, жаңартылды.

Күтілетін несиелік залалдарды бағалау. Күтілетін несие залалдарды бағалау 2022 жылғы 31 желтоқсандағы бірдей бағалау әдістемесі мен үлгілерін пайдаланатын, бірақ 2023 жылғы 30 маусымдағы жаңартылған мәліметтерді пайдаланатын маңызды бағалау. Несие залалы бойынша резервке келесі құрамдас бөліктер айтарлықтай әсер етеді: дефолт анықтамасы, несиелік тәуекелдің айтарлықтай артуы, дефолт ықтималдығы, дефолт тәуекеліне ұшырау және дефолт кезіндегі шығын сомасы, сондай-ақ макроэкономикалық сценарий, модельдер. Қор болжамды несиелік шығындар мен нақты несиелік шығындар арасындағы сәйкессіздіктерді азайту үшін үлгілер мен модельдік мәліметтерді жүйелі түрде қарастырып, растайды (22-ескертпе).

Қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша сезімталдықты талдау. 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша дефолттың болжамды ықтималдығының 10%-ға ұлғаюы немесе азаюы күтілетін несиелік шығындарға арналған резервті 366,904 мың теңгеге (2022 ж. 31 желтоқсан: 982,234 мың теңгеге) ұлғайтады немесе азайтады.

Несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюы. Несиелік тәуекелдің елеулі ұлғаюының бар-жоғын анықтау үшін Қор есепті күндегі қаржы құралының қызмет ету мерзімі ішінде болған дефолт тәуекелін бастапқы тану күнінде орын алған дефолт тәуекелімен салыстырады. Бағалау процесі есепті күнгі несиелік тәуекелдің нақты деңгейін емес, несиелік тәуекелдің салыстырмалы өсуін қарастырады. Қор бірқатар факторларды, соның ішінде нақты клиенттік портфолиолардың мінез-құлық аспектілерін қоса алғанда, артық шығынсыз немесе күш жұмсамай қол жетімді барлық негізделген және қолдауға болатын болашаққа қатысты ақпаратты ескереді. Қор дефолтқа дейін несиелік тәуекелдің ұлғаюы белгілерін анықтайды және жеке құрал немесе портфель деңгейінде несиелік тәуекелді бағалауға тиісті болашаққа қатысты ақпаратты қосады (22-ескертпе).

Егер қаржы мекемелеріндегі барлық қорлар бойынша күтілетін несиелік шығындар қызмет ету мерзімі бойынша (яғни, қазіргі уақытта 1-кезеңдегілерді қоса алғанда және 12 айлық күтілетін несиелік шығындар ретінде) есептелген болса, 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша күтілетін несиелік шығындардың резерві 6,972,190 мың теңге болған болар еді. (2022 жылғы 31 желтоқсан: 11,039,104 мың теңгеге өсті).

Қор стандартта келтірілген мысалдарды қарап шығып, келісім-шарт мәтініне кірмейтін заңнамадан ғана туындайтын сипаттамалар (кейбір елдердегі қарызды үлестік капиталға айырбастау ережелері сияқты), яғни заңнамада бұл сипаттамалар енді қолданылмайды, тек негізгі борыш пен пайыздарды төлеу үшін ақша ағындары жарамдылығын бағалау кезінде ескерілмеуі керек.

Қаржы активтерінің модификациясы. Қаржы активтері келісім-шарт талаптарына сәйкес өзгертілген кезде (мысалы, оларды қайта қарау нәтижесінде) Қор өзгертулердің маңыздылығын және бастапқы активті тануды тоқтатуға және жаңа активті тануға әкеп соқтыруы тиіс екенін бағалайды.

Бұл бағалау, ең алдымен, тиісті есеп саясатында сипатталған сапалық факторларға негізделеді және маңызды пайымдауды қажет етеді. Атап айтқанда, Қор қайта келісілген құнсызданған несиелік келісімдерді тануды тоқтату немесе жаңадан танылған қарыздарды бастапқы тану кезінде құнсызданған ретінде қарастыру қажет пе, жоқ па, соны шешуде пайымдаулар жасайды.

5 Есеп саясатын қолданудағы маңызды бағалаулар мен пайымдаулар (жалғасы)

Тануды тоқтату туралы шешім тәуекелдер мен пайдалардың, яғни күтілетін ақша ағындарының (келісімшарттық ақша ағындарынан гөрі) өзгерту нәтижесінде өзгеретініне байланысты. Басшылық мұндай несиелерге енгізілген өзгертулер тәуекелдер мен пайдаларды өзгертпейтінін анықтады, сондықтан, мәні бойынша, мұндай өзгертулер мен несиелердің барлығы да тану тоқтатылмаған немесе құнсыздану сатысынан қайта топтастырылмаған.

Шығарылған кепілдіктерді есепке алу. Шағын және орта бизнесті қолдау бағдарламалары аясында Қор шағын және орта бизнес субъектілеріне несие сомасының 85 пайызына дейін кепілдік береді. 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша берілген кепілдіктер сомасы 408.505.485 мың теңге болды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 379.112.302 мың теңге). Қаржылық кепілдіктер бойынша күтілетін несиелік шығындарды есептеу үшін Қор мерзімі өткен күндер санына негізделген көшірілген матрицаларын пайдалана отырып, дефолт ықтималдығын анықтайды. Қор көшірілген матрицаларды құрастыру кезінде Қор кепілдіктерін алған қарыз алушылардың жұмыс істейтін салаларын ескереді және осы салалардағы дефолт тәуекелдерін макроэкономикалық көрсеткіштермен салыстырады. Қор осы талдау кезінде келесі макроэкономикалық көрсеткіштерді пайдаланады:

- Brent маркалы мұнай бағасы;
- USD/KZT бағамы;
- Инфляция деңгейі;
- Жұмыссыздық деңгейі;
- ЖІӨ өсімі.

2022 жылғы 10 қаңтарда Қазақстан Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі төрағасының «Төтенше жағдай салдарынан зардап шеккен жеке және заңды тұлғаларды қолдау шаралары туралы» бұйрығы шықты, оның шеңберінде төтенше жағдайдың енгізілуінен зардап шеккен жеке және заңды тұлғаларға несие бойынша төлемдерді кейінге қалдыру қарастырылған.

Мұндай кейінге қалдыруды сұраған компаниялар қатарында Қор қаржылық кепілдік берген шағын және орта бизнес өкілдері бар. Қор мұндай қайта құрылымдаулар несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаюын көрсетеді деп бағалайды, нәтижесінде бұл қаржылық кепілдіктер күтілетін несиелік шығындар моделінің 2-кезеңіне көшірілді. Егер қайта құрылымдаудан басқа несиелік нашарлаудың басқа факторлары болса, Қор бұл кепілдіктерді күтілетін несиелік шығын моделінің 3-кезеңіне енгізеді.

2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша шағын және орта бизнеске берілген кепілдіктерге күтілетін несиелік шығындар 27,608,568 мың теңге болды (2022 жылғы 31 желтоқсан: 34,115,028 мың теңге).

6 Ақша қаражаттары мен олардың баламалары

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар	155,517,367	34,547,136
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан аз сатып алу және кері сатып алу шарттары (кері РЕПО)	77,120,004	94,904,031
ҚРҰБ-дегі шоттар бойынша қалдықтар (міндетті резервтерден басқа)	55,939,995	52,589,572
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(70,518)	(3,394)
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының жиыны	288,506,848	182,037,345

6 Ақша қаражаттары мен олардың баламалары (жалғасы)

Талап бойынша банк шотындағы қалдықтар шағын және орта бизнесті субсидиялауға алынған қаражатты қамтиды. (12-ескертпе).

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдайдағы несие сапасы бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламаларына талдау берілген:

<i>(мың Қазақстан теңгесі)</i>	Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар	ҚРҰБ-гі шоттар бойынша қалдықтар	Кері РЕПО	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</i>				
- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі	-	55,939,995	-	55,939,995
- BBB- ден BBB+ дейінгі рейтинг бойынша	152,149,810	-	77,120,004	229,269,814
- BB- ден BB+ дейін рейтинг бойынша	1,621,191	-	-	1,621,191
- B-дан B+ дейін рейтинг бойынша	1,733,524	-	-	1,733,524
- рейтингі жоқ	12,842	-	-	12,842
Бағалау резервіне дейінгі ақша қаражатының және олардың баламаларының жиыны (аудиттелмеген)	155,517,367	55,939,995	77,120,004	288,577,366

Кері РЕПО операцияларының несиелік сапасы мәміле бойынша кепілге берілген бағалы қағаздардың рейтингісі негізінде анықталады.

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несие сапасы бойынша ақша қаражаттары мен олардың баламаларының талдауы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемемі)</i>	Талап етілгенге дейінгі банк шоттарындағы қалдықтар	ҚРҰБ-гі шоттар бойынша қалдықтар	Кері РЕПО	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</i>				
- Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі	-	52,589,572	-	52,589,572
- BBB- ден BBB+ дейінгі рейтингімен	32,079,376	-	94,904,031	126,983,407
- BB- ден BB+ дейін рейтинг бойынша	668,189	-	-	668,189
- B-дан B+ дейін рейтингімен	1,160,211	-	-	1,160,211
- рейтингі жоқ	639,360	-	-	639,360
Бағалау резервіне дейінгі ақша қаражатының және олардың баламаларының жиыны	34,547,136	52,589,572	94,904,031	182,040,739

Несиелік рейтинг Standard & Poor's рейтингінің (егер бар болса) немесе Standard & Poor's рейтинг шкаласы бойынша ең жақын баламалы мәнге ауыстырылатын Moody's рейтингіне негізделген.

Рейтингі жоқ ақша шағын және орта бизнесті субсидиялау үшін алынған және коммерциялық банктерде орналастырылған қаражатты білдіреді. Қор басшылығы 9 ХҚЕС сәйкес құнсыздану резервін құрады. Байланысты тараптармен операциялар туралы ақпарат 24-ескертпеде берілген.

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Қаржы мекемелеріне берілген несиелер	161,081,778	161,441,921
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	50,037,395	50,090,033
Исламдық қаржыландыру бағдарламалары бойынша берілген несиелер	15,933,604	16,053,869
Несиелердің құнсыздануына резервті шегергенде	(6,689,233)	(12,642,424)
Қаржы мекемелеріндегі қаражат жиыны	220,363,544	214,943,399

Төменде 2023 жылғы 30 маусымдағы несие сапасы бойынша қаржы мекемелері берешектерінің талдауы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қаржы мекемелеріне берілген несие	Исламдық қаржыландыру бағдарламалары шеңберінде берілген несие	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</i>				
Тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктердің рейтингтері:				
- BBB- ден BBB+ дейінгі рейтингімен	43,969,515	11,356,685	37,395	55,363,595
- BB- ден BB+ дейінгі рейтингімен	23,253,201	-	50,000,000	73,253,201
- B- ден B+ дейін рейтингімен	85,454,435	-	-	85,454,435
Қордың ішкі бағалауы:				
- Жақсы деңгей	2,719,846	-	-	2,719,846
- Қанағаттанарлық деңгей	5,445,673	4,576,919	-	10,022,592
Мерзімі өтпегендер және құнсызданбағандар жиыны	160,842,670	15,933,604	50,037,395	226,813,669
<i>Жеке құнсыздандырылған (жалпы сома)</i>				
- төлемі 360 күннен астам кешіктірілген	239,108	-	-	239,108
Жеке құнсызданғандардың жиыны (жалпы сомасы)	239,108	-	-	239,108
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(6,499,217)	(26,340)	(163,676)	(6,689,233)
Қаржы мекемелеріндегі қаражат жиыны	154,582,561	15,907,264	49,873,719	220,363,544

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік сапа бойынша қаржы мекемелеріндегі қаражатты талдау келтірілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қаржы мекемелеріне берілген несие	Исламдық қаржыландыру бағдарламалары шеңберінде берілген несие	Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан асатын банктердегі депозиттер	Жиыны
<i>Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған</i>				
- ВВВ- ден ВВВ+ дейінгі рейтингімен	45,537,972	-	76,334	45,614,306
- ВВ- ден ВВ+ дейінгі рейтингімен	19,465,318	-	-	19,465,318
- В-дан В+ дейінгі рейтингімен	76,069,756	-	-	76,069,756
<i>Қордың ішкі бағасы:</i>				
- Жақсы деңгей	12,816,698	10,998,024	-	23,814,722
- Қанағаттанарлық деңгей	7,309,667	5,055,845	50,013,699	62,379,211
Мерзімі өтпегендер және құнсызданбағандар жиыны	161,199,411	16,053,869	50,090,033	227,343,313
<i>Жеке құнсызданғандар (жалпы сома)</i>				
<i>Мерзімі өткен</i>				
- төлемі 360 күннен астам кешіктірілген	3,402	-	-	3,402
Жеке құнсызданғандар (жалпы сома)	239,108	-	-	239,108
Жеке құнсызданған, жиыны (жалпы сома)	242,510	-	-	242,510
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(7,479,490)	(196,882)	(4,966,052)	(12,642,424)
Қаржы мекемелеріндегі қаражат жиыны	153,962,431	15,856,987	45,123,981	214,943,399

Несиелік рейтинг Standard & Poor's (егер бар болса) немесе Moody's рейтингтеріне негізделген, ол Standard & Poor's-тің ең жақын эквивалентіне ауыстырылады. 2023 жылғы 30 маусымдағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша рейтингі жоқ қаржы мекемелерінен алынатын сомалар микроқаржы ұйымдары мен лизингтік компанияларға берілген қарыздарды білдіреді.

2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Қорда 10,000,000 мың теңгеден асатын қаржы мекемелері берешегі бар жиынтық қалдықтары бар 6 контрагент банк (2022: 8 банк) болды. Қаржы мекемелері бойынша олардың жалпы жиынтық сомасы 168,036,287 мың теңгені (2022 ж.: 173,361,078 мың теңге) немесе басқа банктер бойынша берешектердің жалпы сомасының 76%-ын (2022: 81%) құрады.

Қаржы мекемелеріне берілген қаражаттың құнсыздануын қарастыру кезінде Қор ескеретін негізгі фактор оның мерзімі өту мәртебесі, сондай-ақ оның несиелік рейтингіндегі өзгерістер. Осыған сүйене отырып, Қор жоғарыда құнсызданған деп танылған қаржы мекемелеріне берілген қаражаттың ескіруіне талдау жасайды.

2023 жылдың бірінші жартыжылдығында бұрын таратылған банктер бойынша резервтерді өтеу болған жоқ, олардың міндеттемелері жүйеден тыс есепке алудан (бірінші жартыжылдықта) есептен шығарылған. 2022 ж.: бұрын таратылған, міндеттемелері жүйеден тыс есепке алудан есептен шығарылған банктер бойынша резервтерді өтеу болған жоқ). Қаржы мекемелерінен алынатын сомалардың әрбір санатының әділ құнын бағалау үшін 23-ескертуді қараңыз. Байланысты тараптармен мәмілелер туралы ақпарат 24-ескертпеде көрсетілген.

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төмендегі кестеде есепті кезеңнің басы мен соңы аралығындағы банктердегі депозиттердің жалпы баланстық құны мен несиелік шығындар бойынша резервтегі өзгерістер түсіндіріледі:

(мың қазақстандық теңгеммен)	Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві		Жалпы баланстық құн	
	1 Кезең (12 ай үшін КНЗ.)	Жиыны	1 Кезең (12 ай үшін КНЗ.)	Жиыны
Банктердегі депозиттер				
2023 жылғы 1 қаңтарға Кезеңдегі несиелік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:	(4,966,052)	(4,966,052)	50,090,033	50,090,033
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған және күтілетін несиелік залалдарды бағалау моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	4,802,372	4,802,372	35,810	35,810
Кезең ішінде тануды тоқтату	-	-	(2,191,917)	(2,191,917)
Кезеңдегі несиелік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістердің жиыны	4,802,372	4,802,372	(2,156,107)	(2,156,107)
Кезеңдегі несиелік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер етпейтін өзгерістер: Валюталарды қайта есептеу және өзге де өзгерістер	4	4	2,103,469	2,103,469
2023 жылғы 30 маусымға	(163,676)	(163,676)	50,037,395	50,037,395

Банктердегі депозиттер бойынша күтілетін несиелік шығындарды өтеу несиелік тәуекел сапасының жақсаруына байланысты. Атап айтқанда, 2023 жылғы маусымда «Бөйтерек» холдингінің еншілес ұйымы «Береке Банк» халықаралық Fitch агенттігінен тұрақты болжаммен «BB» ұзақ мерзімді рейтингін алды. Бұл факт күтілетін несиелік шығындарды өтеуге әкелді. 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Қор контрагент бойынша дефолт ықтималдығын анықтау үшін «BB» рейтингін қолданды.

Төмендегі кестеде өткен есепті кезеңнің басы мен аяғына дейінгі банктердегі несиелік шығындар бойынша резервтің және депозиттердің жалпы баланстық құнының өзгерістері түсіндіріледі:

(мың қазақстандық теңгеммен)	Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві		Жалпы баланстық құн	
	1-кезең (12 ай үшін КНЗ)	Жиыны	1-кезең (12 ай үшін КНЗ)	Жиыны
Банктердегі депозиттер				
2022 жылғы 1 қаңтарға Кезеңдегі несиелік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістер:	(9,234)	(9,234)	5,133,864	5,133,864
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған және күтілетін несиелік залалдарды бағалау моделінің жорамалдарындағы өзгерістер	-	-	2,138,623	2,138,623
Кезең ішінде тануды тоқтату	9,116	9,116	(7,278,976)	(7,278,976)
Кезеңдегі несиелік залалдар үшін бағалау резервіне аударымдарға әсер ететін өзгерістердің жиыны	9,116	9,116	(5,140,353)	(5,140,353)
Кезеңдегі несиелік шығындарды өтеу бойынша комиссияларға әсер етпейтін өзгерістер: Валютаны аудару және басқа да өзгерістер	(20)	(20)	54,429	54,429
2022 жылғы 30 маусым бойынша	(138)	(138)	47,940	47,940

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қысқартылған аралық қаржылық ақпаратқа ескертпелер - 2023 жылғы 30 маусым

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төмендегі кестеде есепті кезеңнің басы мен соңы аралығында болған несиелік шығындар бойынша резервтің және қаржы мекемелеріне берілген несиелердің жалпы баланстық құнының өзгерістері түсіндіріледі..

	Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві				Жалпы баланстық құн			
	1 Кезең (КНЗ 12 ай.)	2 Кезең (КНЗ барлық кезеңде несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі)	3 кезең (КНЗ бүкіл кезеңдегі несиелік құнсызданған активтер үшін)	Жиыны	1-Кезең (КНЗ 12 ай.)	2 Кезең (КНЗ барлық кезеңде несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі)	3 Кезең (КНЗ бүкіл кезеңдегі несиелік құнсызданған активтер үшін)	Жиыны
<i>(мың Қазақстан теңгесі)</i>								
Қаржы мекемелеріне берілген несиелер								
2023 жылғы 1 қаңтарға <i>Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:</i>	(2,702,193)	(4,461,367)	(315,930)	(7,479,490)	145,508,676	13,986,751	1,946,494	161,441,921
Жаңадан құрылған немесе сатып алынған	(204,959)	-	-	(204,959)	11,087,640	-	-	11,087,640
Кезең ішінде тануды тоқтату	533,035	47,126	27,421	607,582	(13,060,599)	(255,312)	(1,036,971)	(14,352,882)
Күтілетін несиелік залал моделінің болжамдарындағы өзгерістер	449,017	128,575	-	577,592	-	-	-	-
Дисконт құнсыздануы	(212)	(44)	314	58	2,180,166	262,010	462,923	2,905,099
2023 жылғы 30 маусымға	(1,925,312)	(4,285,710)	(288,195)	(6,499,217)	145,715,883	13,993,449	1,372,446	161,081,778

1 кезеңдегі елеулі мойындауды тоқтату ресейлік банктердің еншілес ұйымдарының мерзімінен бұрын өтеумен байланысты. Өтеу кезінде аталған банктер бойынша несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі анықталған жоқ, алайда, болашақта осы банктерге қатысты санкциялар тәуекелінің күшеюіне байланысты Қор алдын ала төлем туралы өтініш берді, аталған банктер оны орындады. 2-кезеңде тануды тоқтату Қордың құжаттарды уақтылы ұсынуға қатысты талаптарын бұзған бір банктің мерзімінен бұрын өтеуіне байланысты болды, бұл осы банк үшін тәуекелдің қосымша өсуі ретінде қарастырылды, бұл Қорды қарызды мерзімінен бұрын өтеуді талап етуге итермеледі.

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төмендегі кестеде өткен есепті кезеңнің басы мен соңы аралығында болған несиелік шығындар бойынша резервтегі және қаржы мекемелеріне берілген несиелердің жалпы баланстық құнының өзгерістері түсіндіріледі.

	Несие шығындарын бағалау резерві				Жалпы баланстық құн			
		2 Кезең (КНЗ барлық кезеңде несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі)	3 кезең (КНЗ бүкіл кезеңдегі несиелік құнсызданған активтер үшін)	Жиыны	1 кезең (КНЗ 12 ай)	2 Кезең (КНЗ барлық кезеңде несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуі)	3 Кезең (КНЗ бүкіл кезеңдегі несиелік құнсызданған активтер үшін)	Жиыны
(мың қазақстандық теңгемен)								
Қаржы мекемелеріне берілген несиелер								
2022 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	(3,349,049)	(6,677,131)	(385,441)	(10,411,621)	197,108,830	27,890,939	3,752,905	228,752,674
<i>Кезеңдегі несиелік шығындарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:</i>								
Аударылған:								
- құнсызданған активтерге (1 және 2 кезеңнен 3 кезеңге дейін)	260,050	(240,546)	(19,504)	-	(711,654)	478,223	233,431	-
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған	(855,577)	-	-	(855,577)	37,080,118	-	-	37,080,118
Кезең ішінде тануды тоқтату	783,153	2,286,954	30,944	3,101,050	(97,816,851)	(14,881,676)	(1,225,690)	(113,924,216)
Күтілетін несиелік шығын моделі болжамдарындағы өзгерістер	523,794	453,848	21,447	999,090	-	-	-	-
Дисконт құнсыздануы	(43,855)	(3,159)	(3,636)	(50,650)	2,012,220	243,000	279,683	2,534,903
30 маусым 2022 ж.	(2,681,484)	(4,180,034)	(356,190)	(7,217,708)	137,672,664	13,730,485	3,040,329	154,443,478

7 Қаржы мекемелеріндегі қаражат (жалғасы)

Төмендегі кестеде есептік кезеңнің басы мен соңы аралығындағы исламдық қаржыландыру бағдарламалары арқылы берілген несиелік шығындар бойынша резерв пен жалпы баланстық құндағы өзгерістер түсіндіріледі..

(мың қазақстандық теңгемен)	Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві		Жалпы баланстық құн	
	1 Кезең (ҚНЗ 12 ай.)	Жиыны	1 Кезең (ҚНЗ 12 ай.)	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бағдарламалары бойынша берілген несиелер				
2023 жылғы 1 қаңтарға	(196,882)	(196,882)	16,053,869	16,053,869
<i>Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған	-	-	-	-
Кезең ішінде тануды тоқтату	289,703	289,703	(120,265)	(120,265)
Күтілетін несиелік шығын моделінің болжамдарындағы өзгерістер	(119,161)	(119,161)	-	-
Басқа өзгерістер	-	-	-	-
2023 ж. 30 маусым бойынша	(26,340)	(26,340)	15,933,604	15,933,604

Төмендегі кестеде өткен есепті кезеңнің басы мен соңы аралығындағы исламдық қаржыландыру бағдарламалары бойынша берілген несиелік шығындар бойынша резерв пен жалпы баланстық құндағы өзгерістер түсіндіріледі.

(мың қазақстандық теңгемен)	Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві		Жалпы баланстық құн	
	1 Кезең (ҚНЗ 12 ай.)	Жиыны	1 Кезең (ҚНЗ 12 ай.)	Жиыны
Исламдық қаржыландыру бағдарламалары бойынша берілген несиелер				
2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша	(286,980)	(286,980)	16,125,258	16,125,258
<i>Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:</i>				
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған	(7,297)	(7,297)	410,000	410,000
Кезең ішінде тануды тоқтату	3,770	3,770	(214,286)	(214,286)
Күтілетін несиелік шығын моделі болжамдарындағы өзгерістер	90,917	90,917	-	-
Басқа өзгерістер	3,527	3,527	(54,918)	(54,918)
2022 ж. 30 маусым бойынша	(196,063)	(196,063)	16,266,054	16,266,054

8 Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Төленген кепілдіктер бойынша дебиторлық берешек	5,073,526	4,112,681
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер	2,517,253	3,351,788
Несие портфельдің құнсыздануына арналған резервті шегергенде	(5,808,823)	(4,864,445)
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар жиыны	1,781,956	2,600,024

2022 жылы Қазақстандағы ресейлік банктердің еншілес ұйымдарына санкция салу тәуекелінің күшеюіне байланысты Қор осы банктерге орналастырылған қаражатты қысқарту шараларын қабылдады. Осы шаралардың бірі банктердің Қор алдындағы борышын өтеу кезінде осы банктердің портфельдері бойынша талаптарды Қорға беру болды.

2022 жылғы 11 наурызда Қор осы банктердің бірімен айырбастау шартын жасап, 1,346,970 мың теңге сомасында несие портфелін қабылдады. 2022 жылғы 8 және 12 сәуірде Қор басқа банкпен айырбастау шартын жасап, 10 305 120 мың теңге сомасында несие портфелін қабылдады. Қор бастапқы тану кезінде осы несиелік портфельдердің әділ құнын есептеді және бастапқы тану кезінде 1,820,575 мың теңге сомасында шығынды мойындады.

Төленген кепілдіктер бойынша дебиторлық берешек Қор қаржылық кепілдіктер берген және осы компаниялардың екінші деңгейдегі банктердегі несиелері бойынша дефолтқа байланысты Қор төлемдерді жүзеге асырған шағын және орта кәсіпкерлік субъектілеріне қатысты Қордың талаптарын білдіреді. Тарихи тұрғыдан алғанда, Қор осы дебиторлық берешек бойынша елеусіз төлемдер алды, сондықтан күтілетін несиелік шығындарға резерв осы дебиторлық берешектің барлық сомасына танылды.

Төмендегі кестеде есептік кезеңнің басы мен соңы аралығында амортизацияланған құн бойынша өлшенген клиенттерге берілген несиелер мен аванстардың жалпы баланстық құнындағы өзгерістерді ашып көрсетеді. Кестеде 5,067,498 мың теңге сомасында төленген кепілдіктер бойынша дебиторлық берешек бойынша провизиялар сомасы көрсетілмеген.

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ
Қысқартылған аралық қаржылық ақпаратқа ескертпелер - 2023 жылғы 30 маусым

8 Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар (жалғасы)

	Несие залалдарын бағалау резерві				Жалпы баланстық құн					
	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	Жиыны	Жиыны
		Жиыны	Жиыны	Жиыны		Жиыны	Жиыны			
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер										
2023 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:	(78,570)	(18,979)	(448,493)	(211,289)	(757,331)	2,316,197	174,744	621,389	239,458	3,351,788
Аударым:										
- 12 айлық күтілетін несиелік залалдарда (2 және 3 кезеңнен 1 кезеңге дейін)	19,913	(10,288)	(9,625)	-	-	(638,110)	507,373	130,737	-	-
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған Кезең ішінде тануды тоқтату	25,809	(10,866)	20,251	(19,188)	16,006	(706,565)	(185,921)	(238,614)	(8,501)	(1,139,601)
Күтілетін несиелік шығын моделі болжамдарындағы өзгерістер	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дисконтты құнсыздану және пайыздарды есептеу	-	-	-	-	-	171,733	62,188	71,625	(480)	305,066
Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу жөніндегі комиссияға әсер ететін жалпы өзгерістер	(32,848)	(40,133)	(437,867)	(230,477)	(741,325)	1,143,255	558,384	585,137	230,477	2,517,253
Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу бойынша комиссияларға әсер етпейтін өзгерістер:										
Есептен шығару	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2023 ж. 30 маусымға	(32,848)	(40,133)	(437,867)	(230,477)	(741,325)	1,143,255	558,384	585,137	230,477	2,517,253

8 Клиенттерге берілетін несиелер мен аванстар (жалғасы)

	Несие залалдарын бағалау резерві					Жалпы баланстық құн				
	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	Жиыны	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	Жиыны
<i>(аудиттелмеген деректер)</i>										
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>										
Шағын және орта кәсіпкерорындарға несиелер										
2023 ж. 1 қаңтардағы жағдай бойынша	-	-	(233,105)	(242,964)	(476,069)	994	-	234,004	493,854	728,852
<i>Кезеңдегі несиелік шығындарды өтеу бойынша шығындарға әсер ететін өзгерістер:</i>										
<i>Аударым:</i>										
- 12 айлық күтілетін несиелік шығындарда (2 және 3 кезеңнен 1 кезеңге дейін)	(2,091)	(121,220)	123,311	-	-	16,593	204,139	(255,052)	-	(34,320)
Жаңадан жасалған немесе сатып алынған	(266,306)	(158,237)	(121,129)	-	(545,672)	8,039,913	386,226	289,738	-	8,715,877
Кезең ішінде тануды тоқтату	1,117	199	3,031	154,720	159,066	(117,234)	(293)	(33,331)	(235,663)	(386,521)
Күтілетін несиелік шығын моделі болжамдарындағы өзгерістер	1,138	-	228	(155,797)	(154,431)	-	-	-	-	-
Дисконтты құнсыздану және сыйақы төлеу	(33)	-	(6)	-	(39)	2,938	-	(64)	53,950	56,824
Кезеңдегі несиелік залалдарды өтеу жөніндегі комиссияға әсер ететін жалпы өзгерістер	(266,176)	(279,258)	(227,670)	(244,041)	(1,017,145)	7,943,204	590,072	235,295	312,141	9,080,712
<i>Кезеңдегі несиелік шығындарды өтеу бойынша комиссияларға әсер етпейтін өзгерістер:</i>										
<i>Есептен шығару</i>			15,032		15,032			(15,032)		(15,032)
2022 ж. 30 маусым бойынша	(266,176)	(279,258)	(212,638)	(244,041)	(1,002,113)	7,943,204	590,072	220,263	312,141	9,065,680

8 Клиенттерге берілетін несиелер мен аванстар (жалғасы)

Төмендегі кестеде күтілетін несиелік залалдар үшін резерв танылған амортизацияланған баға бойынша өлшенген клиенттерге берілген несиелер мен аванстарға несиелік тәуекелдер талдауы берілген. Кестеде клиенттерге берілген несиелер мен аванстардың баланстық құн осы қарыздар бойынша Қордың несиелік тәуекелге ұшырауының ең жоғары деңгейін көрсетеді.

Төменде 2023 жылғы 30 маусымдағы несие сапасына талдау берілген:

<i>(аудиттелмеген деректер)</i> <i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	Жиыны
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер					
Мерзімі өтпеген	1,124,250	556,352	312,960	-	1,993,562
Мерзімі өткен:					
- төлемді кешіктіру 31 күннен аз	19,005	-	-	-	19,005
- төлемді кешіктіру 31 күннен 60 күнге дейін	-	-	-	-	-
- төлемді кешіктіру 61 күннен 90 күнге дейін	-	2,032	-	-	2,032
- төлемді кешіктіру 90 күннен астам	-	-	272,177	230,477	502,654
Жалпы баланстық құн	1,143,255	558,384	585,137	230,477	2,517,253
Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві	(32,848)	(40,133)	(437,867)	(230,477)	(741,325)
Баланстық құн	1,110,407	518,251	147,270	-	1,775,928

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы несие сапасының талдауы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	1-кезең (КНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге КНЗ)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге КНЗ)	Бастапқыда жасалған құнсызданған несие активі	Жиыны
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер					
Мерзімі өтпеген	2,295,572	173,316	328,373	10,781	2,808,042
Мерзімі өткен:					
- төлемді кешіктіру 31 күннен аз	20,627	-	-	-	20,627
- төлемді кешіктіру 31 күннен 90 күнге дейін	-	1,428	-	-	1,428
- төлемді кешіктіру 90 күннен астам	-	-	293,016	228,675	521,691
Жалпы баланстық құны	2,316,199	174,744	621,389	239,456	3,351,788
Несие залалдарын бағалау резерві	(78,570)	(18,979)	(448,493)	(211,289)	(757,331)
Баланстық құн	2,237,629	155,765	172,896	28,167	2,594,457

8 Клиенттерге берілетін несиелер мен аванстар (жалғасы)

Төменде экономика салалары бойынша несиелердің шоғырлануы көрсетілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	2023 ж. 30 маусым бойынша (аудиттелмеген деректер)		2022 ж. 31 желтоқсан	
	Сума	%	Сума	%
Көтерме және бөлшек сауда; автомобильдер мен мотоциклдерді жөндеу	603,632	33,87%	946,563	36.48%
Тағам өнеркәсібі	389,775	21,87%	481,125	18.54%
Қызмет көрсету	374,594	21,02%	605,287	23.33%
Өңдеу өнеркәсібі	349,824	19,63%	413,492	15.94%
Тасымалдау және қоймалау	44,434	2,49%	95,681	3.69%
Ауыл, орман және балық шаруашылығы	8,872	0,50%	33,415	1.29%
Басқа салалар	10,825	0,61%	18,894	0.73%

Клиенттерге амортизацияланған құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын несиелер мен аванстар жиыны

1,781,956	100%	2,594,457	100%
-----------	------	-----------	------

Төменде 2022 жылғы 30 маусымдағы амортизацияланған құнмен өлшенген корпоративтік несиелер бойынша қамтамасыз ету талдауы берілген:

(аудиттелмеген деректер) (мың қазақстандық теңгемен)	Шағын және орта кәсіпорындарға несие	Жиыны
Кепілге алынған несиелер:		
- тұрғын үй жылжымайтын мүлік	536,374	536,374
- басқа да жылжымайтын мүлік объектілері	882,457	882,457
- көлік құралдары мен жабдықтар	291,501	291,501
Жиыны	1,710,332	1,710,332
Кепілсіз несиелер	71,624	71,624

Клиенттерге амортизацияланған құн бойынша бағаланатын несиелер мен аванстардың баланстық құнының жиыны (амортизацияланған құн бойынша бағаланатын несиелердің әрбір сыныбы бойынша несиелік тәуекелге ұшырауды білдіретін сома)

1,781,956	1,781,956
-----------	-----------

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы амортизацияланған баға бойынша өлшенген корпоративтік несиелерді қамтамасыз ету талдауы берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Шағын және орта кәсіпорындарға несие	Жиыны
Кепілге алынған несиелер:		
- тұрғын үй жылжымайтын мүлік	746,389	746,389
- басқа да жылжымайтын мүлік объектілері	1,355,430	1,355,430
- көлік құралдары мен жабдықтар	358,137	358,137
Жиыны	2,459,956	2,459,956
Кепілсіз несиелер	134,501	134,501
Клиенттерге амортизацияланған құн бойынша бағаланатын несиелер мен аванстардың баланстық құнының жиыны (амортизацияланған құн бойынша бағаланатын несиелердің әрбір сыныбы бойынша несиелік тәуекелге ұшырауды білдіретін сома)	2,594,457	2,594,457

8 Клиенттерге берілетін несиелер мен аванстар (жалғасы)

Қамтамасыз етудің қаржылық әсері оның құнын (i) қамтамасыз ету және басқа несиелік жақсартулары активтің баланстық құнына тең немесе одан асатын активтер («артық қамтамасыз етілген активтер») және (ii) қамтамасыз ету және басқа несиелер бойынша ашып көрсетілген. Жақсартулар басқа несиелік жақсартулар активінің баланстық құнынан аз («қамтамасыз етілмеген активтер»). Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша қамтамасыз ету әсері көрсетілген:

	Артығымен қамтамасыз етілген активтер		Жеткіліксіз қамтамасыз етілген активтер	
	Активтердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны	Активтердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер	1,710,332	16,421,139	71,624	-
Жиыны	1,710,332	16,421,139	71,624	-

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамтамасыз етудің әсері көрсетілген:

	Артығымен қамтамасыз етілген активтер		Жеткіліксіз қамтамасыз етілген активтер	
	Активтердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны	Активтердің баланстық құны	Қамтамасыз етудің әділ құны
<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>				
Шағын және орта кәсіпорындарға несиелер	2,459,956	18,754,302	134,501	-
Жиыны	2,459,956	18,754,302	134,501	-

9 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	31,151,519	13,426,688
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	6,060,938	5,828,881
Бастапқы тану кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде айқындалған борыштық бағалы қағаздар	68,914	74,139
Борыштық бағалы қағаздарға жалпы инвестициялар	37,281,371	19,329,708

9 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар санаттары мен бағалау сыныбы бойынша көрсетілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде айқындалған борыштық бағалы қағаздар	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	Жиыны
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары	-	23,798,186	-	23,798,186
Қазақстанның мемлекеттік облигациялары	68,914	3,508,512	-	3,577,426
Корпоративтік облигациялар	-	4,840,649	5,238,822	10,079,471
Басқа корпоративтік эмитенттер облигациялары	-	-	831,647	831,647
2023 жылғы 30 маусымдағы борыштық бағалы қағаздарға жалпы инвестициялар (әділ құн немесе жалпы баланстық құн)	68,914	32,147,347	6,070,469	38,286,730
Несие залалдарын бағалау резерві	-	(995,828)	(9,531)	(1,005,359)
2023 жылғы 30 маусымдағы борыштық бағалы қағаздарға жалпы инвестиция (баланстық құны)	68,914	31,151,519	6,060,938	37,281,371

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар санаттары мен бағалау сыныбы бойынша көрсетілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде айқындалған борыштық бағалы қағаздар	Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар	Жиыны
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары	-	49,676	-	49,676
Қазақстанның мемлекеттік облигациялары	74,139	9,605,874	-	9,680,013
Корпоративтік облигациялар	-	4,727,051	5,007,962	9,735,013
Басқа корпоративтік эмитенттер облигациялары	-	-	830,949	830,949
2022 жылғы 31 желтоқсан борыштық бағалы қағаздарға жалпы инвестициялар (әділ құн немесе жалпы баланстық құн)	74,139	14,382,601	5,838,911	20,295,651
Несие залалдарын бағалау резерві	-	(955,913)	(10,030)	(965,943)
2022 жылғы 30 желтоқсандағы борыштық бағалы қағаздарға жалпы инвестициялар (баланстық құны)	74,139	13,426,688	5,828,881	19,329,708

9 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

(а) Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Пайда немесе шығын арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар әділ құн бойынша танылады, бұл сонымен бірге байланысты несиелік тәуекелді есептен шығаруды көрсетеді және Қордың ең жоғары несие тәуекелінің ең дәл көрсеткішін қамтамасыз етеді.

Төменде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша несие сапасы бойынша пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың талдауы берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қазақстанның мемлекеттік облигациялары	Жиыны
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған - BBB- рейтингісімен	68,914	68,914
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтердің жалпы баланстық құны	68,914	68,914

Төмендегі кесте 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайдағы несие сапасы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды талдайды:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Қазақстанның мемлекеттік облигациялары	Корпоративтік облигациялар	Жиыны
Мерзімі өтпеген және құнсызданбаған - BBB- ден BBB+ дейінгі рейтингпен	74,139	-	74,139
Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын активтердің жалпы баланстық құны	74,139	-	74,139

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар қамтамасыз етілмейді.

(б) Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша әділ құны бойынша басқа да жиынтық кіріс арқылы бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың несие тәуекеліне талдау берілген, олар үшін күтілетін несиелік залалдарға резерв несие тәуекелі деңгейлері негізінде танылады.

9 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	1-кезең (ҚНЗ 12 ай)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге ҚНЗ)	Жиыны
Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ноталары			
- ВВВ- рейтингімен	24,091,889	-	24,091,889
Қазақстанның мемлекеттік облигациялары			
- ВВВ- рейтингімен	3,582,075	-	3,582,075
Корпоративтік облигациялар			
- ВВВ- ден ВВВ+ дейінгі рейтингімен	3,603,918	-	3,603,918
- ВВ- ден ВВ+ дейінгі рейтингімен	656,522	-	656,522
- рейтингі жоқ	-	1,012,585	1,012,585
Амортизацияланған баға бойынша активтердің жалпы баланстық құнының жиынтығы	31,934,404	1,012,585	32,946,989
Несиелік залалдарға арналған бағалау резервін шегергенде	(4,202)	(991,626)	(995,828)
Әділ құн бойынша бағалауға амортизацияланған құн бойынша бағалаудан әділ құнды түзетуді шегергенде	(778,683)	(20,959)	(799,642)
Баланстық құн (әділ құн)	31,151,519	-	31,151,519

3-кезеңге жататын рейтингі жоқ борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар Қазақстандағы Ресей еншілес банкі облигацияларына қатысты инвестицияны білдіреді. Осы банкке қатысты санкциялар қабылдау тәуекеліне байланысты Қор осы облигациялардың барлық сомасына несиелік залал резервін құрды.

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсанда басқа жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың несиелік тәуекел талдауы берілген, күтілетін несиелік залалдар үшін бағалау резерві несиелік тәуекел деңгейі негізінде танылады.

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	1-кезең (ҚНЗ 12 ай)	3-кезең (Құнсызданған активтер үшін барлық кезеңге ҚНЗ)	Жиыны
ҚР ҰБ ноталары	49,774	-	49,774
Қазақстанның мемлекеттік облигациялары	9,767,335	-	9,767,335
Халықаралық қаржы ұйымдарының акциялары			
Корпоративтік облигациялар			
- ВВВ-ден ВВВ+ дейінгі рейтингімен	3,667,475	-	3,667,475
- ВВ-ден ВВ+ дейінгі рейтингімен	651,108	-	651,108
- рейтингі жоқ	-	1,006,569	1,006,569
2022 жылғы 31 желтоқсандағы амортизацияланған құн бойынша бағаланатын активтердің жалпы баланстық құны	14,135,692	1,006,569	15,142,261
Несиелік залалдарға арналған бағалау резервін шегергенде	(4,226)	(951,687)	(955,913)
Әділ құн бойынша бағалауға амортизацияланған құн бойынша бағалаудан әділ құнды түзетуді шегергенде	(704,778)	(54,882)	(759,660)
2022 жылғы 31 желтоқсан бойынша Баланстық құн (әділ құн)	13,426,688	-	13,426,688

Пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар қамтамасыз етілмейді.

9 Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (жалғасы)

2023 жылғы 6 ай ішінде және 2022 жыл ішінде несиелік тәуекелдің айтарлықтай ұлғаю факторлары болмаған және дефолт индикаторлары мен резервтер 12 айлық күтілетін несиелік залалдарға тең есептелген

(в) Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы амортизацияланған құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың баланстық құны Қордың осы активтер бойынша несиелік тәуекелге барынша ұшырағанын көрсетеді.

(мың қазақстандық теңгемен)	1-кезең (ҚНЗ 12 ай)	Сатып алынған немесе құрылған құнсызданған	Жиыны
Корпоративтік облигациялар - В+ рейтингімен	831,647	5,238,822	6,070,469
Жалпы баланстық құн	831,647	5,238,822	6,070,469
Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві	(9,531)	-	(9,531)
Баланстық құн	822,116	5,238,822	6,060,938

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы амортизацияланған баға бойынша борыштық бағалы қағаздардың баланстық құны Қордың осы активтер бойынша несиелік тәуекелге барынша ұшырағанын көрсетеді.

(мың қазақстандық теңгемен)	Корпоративтік облигациялар	Басқа корпоративтік эмитент облигациялары	Жиыны
В-ден В+дейінгі рейтингімен	5,007,962	830,949	5,838,911
Жалпы баланстық құн	5,007,962	830,949	5,838,911
Несиелік залалдарға арналған бағалау резерві	-	(10,030)	(10,030)
Баланстық құн	5,007,962	820,919	5,828,881

10 Өзге активтер

(мың қазақстандық теңгемен)	30маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын дебиторлық берешек	1,393,050	291,780
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(105,226)	(78,579)
Өзге активтер құрамындағы қаржы активтерінің жиынтығы	1,287,824	213,201
Төлем жасамағаны үшін алынған қамтамасыз ету	2,128,145	4,315,369
Қызмет үшін алдын ала төлем	335,913	305,843
Табыс салығынан басқа салықтар	10,825	177,501
Шикізат және материалдар	45,205	44,092
Аяқталмаған құрылыс	11,852	3,371
Басқалар	5,198	7,978
Құнсыздануға арналған резервті шегергенде	(4,600)	(2,826)
Өзге активтер жиынтығы	3,820,362	5,064,529

10 Өзге активтер (жалғасы)

Төлем жасамағаны үшін меншікке алынған қамтамасыз ету мерзімі өткен несиелерді реттеу кезінде Қор алған жылжымайтын мүлік объектілерін білдіреді. Қор осы активтерді жақын болашақта сатуды көздейді

Басқа қаржы активтерінің әрбір түрінің әділ құнын бағалау туралы ақпарат 23-ескертпеде келтірілген. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 24-ескертпеде ашылған.

11 Қарыз қаражаты

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ (6.57% - 6.71%)	105,686,945	102,446,602
Муниципалды органдар (0.01% - 1%)	44,958,920	45,724,759
«Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» (2% -5.5%)	19,416,325	19,416,325
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі (0%)	378,214	386,689
Өзге қарыздар	500,157	-
Барлық қарыз қаражаты	170,940,561	167,974,375

Төмендегі кестеде Қордың әрбір ұсынылған кезең үшін қаржылық қызмет нәтижесінде туындайтын міндеттемелеріне өзгерістер берілген. Берешек баптары қаржы қызметі ретінде ақша қаражатының қозғалысы туралы есепте көрсетілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	«Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	ЖАО, «Самұрық- Қазына» ҰӘҚ» АҚ, ҚР ҚМ	Өзге қарыздар	Шығарылған борьштық бағалы қағаздар	Қаржылық жалдау	Жиыны
Қаржы қызметі бойынша міндеттемелер						
2022 жылғы 1 қаңтар	96,380,615	72,921,914	-	1,244,178	4,714	170,551,421
Ақша қаражаты қозғалысы	(158,100)	(2,853,774)	-	(71,250)	(85,378)	(3,168,502)
Баға айырмасы бойынша түзетулер		32,212	-			32,212
Ақша қаражаты қозғалысына қатысы жоқ өзге де өзгерістер	3,196,145	534,496	-	71,250	356,108	4,157,999
2022 жылғы 30 маусымдағы қаржылық қызмет бойынша міндеттемелер	99,418,660	70,634,848	-	1,244,178	275,444	171,573,130
Қаржы қызметі бойынша міндеттемелер						
2023 жылғы 1 қаңтар	102,446,602	65,527,773	-	1,244,178	199,046	169,417,599
Ақша қаражаты қозғалысы	(158,000)	(1,300,781)	500,000	(71,250)	(96,174)	(1,126,205)
Баға айырмасы бойынша түзетулер	-	(8,475)	-	-	-	(8,475)
Ақша қаражаты қозғалысына қатысы жоқ өзге де өзгерістер	3,398,343	534,942	157	71,250	28,365	4,033,057
2023 жылғы 30 маусымдағы қаржылық қызмет бойынша міндеттемелер	105,686,945	64,753,459	500,157	1,244,178	131,237	172,315,976

Басқа қарыз қаражатының әрбір санатының әділ құнын бағалау туралы ақпарат 23-ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 24-ескертпеде берілген.

12 Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж. (аудиттелген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Муниципалдық органдар	98,425,571	175,725
Банктер	7,666,109	4,737,563
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелердің жиыны	106,091,680	4,913,288

Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер жергілікті атқарушы органдардан, Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінен республикалық бюджеттен алынған «Біріккен Ұлттар Ұйымының ҚР-дағы Даму бағдарламасы» қаражатын білдіреді. Мұндай қаражат одан әрі екінші деңгейдегі банктерге, оның ішінде олардың өңірлік филиалдарына 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі Ұлттық жобаға, Басым жобаларды несиелеу және қаржы лизинг тетігіне сәйкес үкімет субсидиялаған жобалар бойынша төлем ретінде беріледі.

Муниципалдық органдар алдындағы міндеттемелердің ұлғаюы Қордың 2023 жыл ішінде шағын және орта бизнес субъектілеріне одан әрі субсидиялар беру үшін Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінен қаражат алуына байланысты.

Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелердің әділ құнын бағалау туралы ақпарат 23-ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен операциялар бойынша ақпарат 24-ескертпеде келтірілген.

13 Болашақ кезендердің кірістері мен несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ескер	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Қаржылық кепілдіктер бойынша болашақ кезең кірістері	.	50,672,380	41,234,839
Қаржылық кепілдіктер (несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв)	21	27,608,568	34,115,028
Болашақ кезең кірістерінің және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервтер жиыны		78,280,948	75,349,867

«Даму» Қорының кепілдіктері – жеке кәсіпкерлердің несие шарты/қаржылық лизинг шарты бойынша екінші деңгейдегі банктерге/микроқаржы ұйымдарына/лизингтік компанияларға кепілдік беру шарттарынан туындайтын негізгі борыштың бір бөлігін төлеу жөніндегі міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ету үшін Қор беретін келесі кепілдік беру шарттарынан туындайтын кепілдік сомасы шегінде келесі кепілдік бағдарламаларын іске асыру шеңберінде: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 желтоқсандағы № 820 қаулысымен бекітілген Басым жобаларды несиелеу және қаржылық лизингке беру Тетігі, Қор Басқармасының 2018 жылғы 11 желтоқсандағы № 820 қаулысымен бекітілген «Даму-Оптим» кепілдік беру бағдарламасы, 2018 жылғы 22 қаңтардағы № 05/2018 хаттама, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамытудың Ұлттық жобасы, 2021 жылғы 12 қазандағы № 728 және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 13 қарашадағы № 746 қаулысымен бекітілген «Еңбек» Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы).

Мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде Қор бағдарлама үйлестірушісі мен жеке кәсіпкерлік субъектісі арасындағы қаржы агенті болады. Бағдарлама үйлестірушілері кепілдік беру бағдарламасына байланысты қорға кепілдік беру жарнасын төлейді. Алынған комиссиялық құн берілген кепілдіктің қолданылу мерзімі ішінде біркелкі негізде табысқа ауыстырылады.

Қаржылық кепілдіктерді беру үшін алынған аванстар негізінен шағын және орта бизнес субъектілеріне Қордың кепілдіктерін беруге бағытталған Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінен Қор алған аванстарды білдіреді. Кепілдік беру бағдарламалары туралы қосымша ақпарат 21-ескертпеде келтірілген.

Кейінге қалдырылған кірісті және несиеге байланысты міндеттемелерді есепке алуға қатысты сыни бағалаулар мен пайымдаулар 5-ескертпеде ашылған. Кейінге қалдырылған кірістің әділ құны және несиеге байланысты міндеттемелер бойынша резерв туралы ақпарат 23-ескертпеде ашылған. Байланысты тараптармен операциялар туралы ақпарат 24-ескертпеде берілген.

14 Акционерлік капитал

<i>Акциялар санын қоспағанда, мың қазақстандық теңгемен</i>	Айналыстағы акциялар саны (мың)	Қарапайым акциялар	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға	27,762	102,920,273	102,920,273
Шығарылған жаңа акциялар	-	-	-
2022 жылғы 30 маусым	27,762	102,920,273	102,920,273
2022 жылғы 31 желтоқсанға	27,762	102,920,273	102,920,273
Шығарылған жаңа акциялар	-	-	-
2023 жылғы 30 маусым	27,762	102,920,273	102,920,273

2023 жылғы 10 мамырда Жалғыз акционердің жиналысында Қор аяқталған жыл үшін дивидендтер жариялады, онда 2022 жылғы 31 желтоқсанда жалпы сомасы 13,416,382 мың теңге болды. Барлық дивиденд сомасы Жалғыз акционерге 2023 жылдың 31 мамырында төленді.
 2022 жылғы 20 мамырда Жалғыз акционер жиналысында Қор аяқталған жыл үшін дивидендтерді жариялады. 2021 жылғы 31 желтоқсанда жалпы сомасы 17,521,673 мың теңге болды. Барлық дивиденд сомасы Жалғыз акционерге 2022 жылдың 13 маусымында төленді.

15 Пайыздық кірістер мен шығыстар

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусымда аяқталған алты ай		30 маусымда аяқталған үш ай	
	2023 ж.	2022 ж.	2023 ж.	2022 ж.
	(аудиттелмеген)	(аудиттелмеген)	(аудиттелмеген)	(аудиттелмеген)
Тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша есептелген пайыздық кірістер				
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	9,471,082	7,820,967	4,863,918	3,293,254
Ақша қаражаты және олардың баламалары	8,438,419	7,384,918	4,270,352	5,051,362
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	587,428	1,340,507	368,880	574,620
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	314,246	419,082	55,762	397,522
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	267,557	196,701	105,084	99,987
Пайыздық кірістер жиынтығы	19,078,732	17,162,175	9,663,996	9,416,745
Басқа да ұқсас кірістер				
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	3,442	21,844	1,722	9,136
Өзге де ұқсас кірістер жиыны	3,442	21,844	1,722	9,136
Пайыздық шығыстар				
Қарыз қаражаты	(3,933,442)	(3,730,641)	(1,989,312)	(1,886,566)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	(71,250)	(71,250)	(35,625)	(35,625)
Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	(7,354)	(13,733)	(3,240)	(6,536)
Пайыздық шығыстар жиыны	(4,012,047)	(3,815,624)	(2,028,177)	(1,928,727)
Таза пайыздық кірістер	15,070,128	13,368,395	7,637,541	7,497,154

15 Пайыздық кірістер мен шығыстар (жалғасы)

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы пайыздық кіріске нарықтық мөлшерлемеден төмен берілген несиелер бойынша дисконт құнсыздануынан 1,910,853 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 2,069,506 мың теңге) сомасындағы пайыздық кірістер кіреді 564,697 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 1,258,371 мың теңге) борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар бойынша дисконт құнсыздануынан.

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған үш айдағы пайыздық кіріс нарықтық мөлшерлемеден төмен берілген несиелер бойынша дисконт құнсыздануынан 965.854 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған үш ай: 1,044,857 мың теңге) сомасындағы пайыздық кірісті және 2023 жылғы 30 маусымдағы пайыздық кірісті қамтиды. 330,204 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 523,726 мың теңге) борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар бойынша дисконт құнсыздануынан.

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай ішінде Қор алған сыйақыдан 1,058,522 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 875,434 мың теңге) сомасында көзден корпоративтік табыс салығы ұсталды.

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы пайыздық шығыстар нарықтық мөлшерлемелерден төмен алынған қарыздар бойынша дисконт құнсыздануынан 2,984,632 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 2,806,949 мың теңге) көлеміндегі пайыздық шығыстарды қамтиды. 2023 жылғы 30 маусымда аяқталған үш айдағы пайыздық шығыстар нарықтық мөлшерлемелерден төмен алынған қарыздар бойынша дисконт құнсыздануынан 1,512,565 мың теңге (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған үш ай: 1,422,543 мың теңге) көлеміндегі пайыздық шығыстарды қамтиды.

16 Таза комиссиялық кіріс

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусымда аяқталған алты ай		30 маусымда аяқталған үш ай	
	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)
Берілген кепілдіктер	14,260,276	11,017,016	7,104,798	5,506,752
Қаржы агенті қызметі	360,361	51,852	360,361	51,852
Барлық комиссиялық кіріс	14,620,637	11,068,868	7,465,159	5,558,604

Алымдар мен комиссиялық кірістер берілген кепілдіктерден (13-ескертпе), оператор және қаржы агенті ретінде Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің ММ субсидиялау қызметтерінен (12-ескертпе) және 2021 - 2025 жылдарға арналған Ұлттық кәсіпкерлікті дамыту жобасы және Басым жобаларды несиелендіру Тетігі» шеңберінде кәсіпкерлерді қолдау жөніндегі қызметтерден алынған кірістерден құралады.

17 Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер

2023 жылдың 6 айы ішінде Қор бұрын нарықтық мөлшерлемеден төмен несиелері бар төрт банктен мерзімінен бұрын өтем алды және осы банктен берілген 1,064,778 мың теңге сомасында несиелерді ішінара танудан түскен кірісті мойындады (2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай: 31,477,333 мың теңге). 102,263 мың теңге сомасындағы қалған кіріс микроқаржы ұйымдарынан қарыздарды және Қор бастапқы тану кезінде шығынды мойындаған басқаға беру шарты бойынша Қор алған қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуге жатады.

2023 жылдың 30 маусымында аяқталған 3 ай ішінде Қор бұрын нарықтық мөлшерлемеден төмен несиелері бар үш банктен ішінара алдын ала төлемдер алды және осы банктен берілген несиелерді ішінара танудан 57,727 мың теңге көлеміндегі кірісті мойындады (2022 жылғы 30 маусымында аяқталған үш ай: 14,005,591 мың теңге). 94,189 мың теңге сомасындағы қалған кіріс микроқаржы ұйымдарынан қарыздарды және Қор бастапқы тану кезінде шығынды мойындаған басқаға беру шарты бойынша Қор алған қарыздарды мерзімінен бұрын өтеуге жатады.

17 Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер (жалғасы)

Қор 2014-2015 жылдары «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-дан алынған қаражат есебінен берілген несиелер бойынша қаржылық активтерді тануды тоқтатудан түскен кірістерді мойындады (5-ескертпе). Осы қаражатты алған кезде Қор пайда немесе залал туралы есепте нарықтық мөлшерлемеден төмен қарыздарды бастапқы тану кезіндегі кірісті таныды. Қор алынған қаражатты «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-дан жер қорын өтеуге бағыттаған жағдайда, Қор қаржылық міндеттемелерді тануды тоқтатқан кезде залалды таныды. 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Қордың бұл қаражатты «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ-на мерзімінен бұрын қайтару міндеттемесі жоқ (2022: нөл), сондықтан бұл шығын осы кезеңдегі пайда немесе залалда танылған жоқ.

18 Активтерді нарықтық мөлшерлемелерден төмен бастапқы тану кезіндегі таза шығын

2022 жылдың 30 маусымында аяқталған 6 ай ішінде Қор 1,820,575 мың теңге сомасында Қор айырбастау шарттары бойынша қабылдаған клиенттерге қарыздар мен аванстарды бастапқы тану кезіндегі таза шығынды мойындады. Қор сондай-ақ қаржы мекемелерінде нарықтық мөлшерлемеден төмен қаражатты бастапқы тану кезінде 1,446,683 мың теңге сомасында таза шығынды мойындады. Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар туралы ақпарат 8-ескертпеде ашылған. Қаржы құралдарының әділ құнын анықтау кезіндегі маңызды бағалаулар мен пайымдаулар 5-ескертпеде ашылған.

2022 жылғы 30 маусымда аяқталған 3 ай ішінде Қор 1,569,830 мың теңге мөлшерінде Қор айырбастау шарттары бойынша қабылдаған клиенттерге қарыздар мен аванстарды бастапқы тану кезіндегі таза шығынды мойындады. Қор сондай-ақ қаржы мекемелерінде нарықтық мөлшерлемеден төмен қаражатты бастапқы тану кезінде 1,446,683 мың теңге сомасында таза шығынды мойындады.

19 Пайдаға салынатын салық

Кезеңдегі пайда немесе залалда танылған табыс салығы бойынша шығыстар келесі құрамдастардан тұрады:

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусымда аяқталған алты ай		30 маусымда аяқталған үш ай	
	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	5,098,621	2,532,165	2,929,456	1,314,937
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс	2,239,002	6,174,456	1,286,438	3,107,197
Кезеңдегі табыс салығы бойынша шығыстар	7,337,623	8,706,621	4,215,894	4,422,134

20 Сегменттік талдау

Операциялық сегменттер – бұл кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын және кіріс әкелетін немесе шығындарға ұшырауы мүмкін құрамдас бөліктер, сегменттің операциялық нәтижелері операциялық шешім қабылдаушы тарапынан жүйелі түрде қаралады және операциялық сегменттер үшін бөлек қаржылық ақпарат қолжетімді. Жедел шешімдер қабылдауға жауапты басшы қызметін Қор Басқармасы жүзеге асырады.

(а) Әрбір есеп беретін сегмент кіріс әкелетін өнімдер мен қызметтердің сипаттамасы

Қор екі негізгі операциялық сегментте жұмыс істейді:

- жобалық операциялар – бұл сегмент шартты несиелер беруге, қаржы мекемелерінде, шағын және орта бизнеске берілген несиелерге және қаржылық кепілдіктер беруге пайдаланылатын «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі» РМУ-дағы қаражатты қамтиды;

- Инвестициялық операциялар – ақша қаражаттары мен олардың баламаларын, бағалы қағаздарды және басқа банктердегі қаражаттарды (депозиттер) көрсетеді.

20 Сегменттік талдау (жалғасы)

(b) Есеп беретін бөлімдердің пайдасы немесе шығыны, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат

2023 жылғы 30 маусымдағы есептілік сегментінің активтері мен міндеттемелері төмендегідей:

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескерт	Жобалық операциялар	Инвестициялық операциялар	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6	161,652,951	126,853,897	288,506,848
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	7	170,489,825	49,873,719	220,363,544
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар		1,781,956	-	1,781,956
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		363,350	-	363,350
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	9	-	37,281,371	37,281,371
Есепті сегмент активтерінің жиыны		334,288,082	214,008,987	548,297,069
Қарыз қаражаты	11	170,940,561	-	170,940,561
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		-	1,244,178	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	12	106,091,680	-	106,091,680
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	13	78,280,948	-	78,280,948
Есепті сегменттер міндеттемелерінің жиыны		355,313,189	1,244,178	356,557,367
Күрделі шығындар		-	-	25,868

Күрделі шығындар негізгі құралдарды сатып алуды білдіреді.

Төменде 2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы есепті сегменттердің кірістері мен шығыстары көрсетілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Жобалық операциялар	Инвестициялық операциялар	Жиыны
Қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша пайыздық кірістер	6,991,454	2,479,628	9,471,082
Клиенттерге берілген несиелер және аванстар бойынша пайыздық кірістер	314,246	-	314,246
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар бойынша пайыздық кірістер	-	858,427	858,427
Ақша қаражаты және олардың баламалары бойынша пайыздық кірістер	-	8,438,419	8,438,419
Қарыз қаражаты бойынша пайыздық шығыстар	(3,933,442)	-	(3,933,442)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстар	-	(71,250)	(71,250)
Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	(7,354)	-	(7,354)
Таза пайыздық кірістер	3,364,904	11,705,224	15,070,128
Құнсыздануға арналған резервті қалпына келтіру	281,685	4,735,248	5,016,933
Құнсыздануға резерв құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кірістер	3,646,589	16,440,472	20,087,061
Комиссиялық кірістер	14,620,637	-	14,620,637
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	-	(2,132)	(2,132)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланған қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	1,167,041	-	1,167,041
Қарыздық бағалы қағаздарды (Құнсыздану)/ қалпына келтіруді өтеу (Резервке аударымдар)/Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті қалпына келтіру	-	(39,416)	(39,416)
Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістерді шегергендегі шығыстар	5,500,560	-	5,500,560
(Құнсыздану)/басқа активтер бойынша провизияларды өтеу	(64,517)	-	(64,517)
Қордың бағдарламаларын іске асыру бойынша шығыстар	(95,653)	-	(95,653)
Жалпы және өкімшілік шығыстар	(795,164)	-	(795,164)
	(1,892,788)	(131,647)	(2,024,435)
Сегмент нәтижелері	22,086,705	16,267,277	38,353,982

«Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры» АҚ

Қысқартылған аралық қаржылық ақпаратқа ескертпелер - 2023 жылғы 30 маусым

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы есепті сегменттердің активтері мен міндеттемелері берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Ескер	Жобалық операциялар	Инвестициялық операциялар	Жиыны
Ақша қаражаты және олардың баламалары	6	57,356,800	124,680,545	182,037,345
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	7	169,819,418	45,123,981	214,943,399
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар		2,600,024	-	2,600,024
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек		183,681	-	183,681
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	9	-	19,329,708	19,329,708
Есепті сегмент активтерінің жиыны		229,959,923	189,134,234	419,094,157
Қарыз қаражаты	11	167,974,375	-	167,974,375
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар		-	1,244,178	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	12	4,913,288	-	4,913,288
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	13	75,349,867	-	75,349,867
Есепті сегменттер міндеттемелерінің жиыны		248,237,530	1,244,178	249,481,708
Күрделі шығындар		-	-	282,318

Күрделі шығындар негізгі құралдарды сатып алуды білдіреді.

Төменде 2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы есепті сегменттердің кірістері мен шығыстары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жобалық операциялар	Инвестициялық операциялар	Жиыны
Қаржы мекемелеріндегі қаражат бойынша пайыздық кірістер	7,764,745	56,222	7,820,967
Клиенттерге несиелер және аванстар бойынша пайыздық кірістер	419,082	-	419,082
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар бойынша пайыздық кірістер	-	1,559,052	1,559,052
Ақша қаражаты және олардың баламалары бойынша пайыздық кірістер		7,384,918	7,384,918
Қарыз қаражаты бойынша пайыздық шығыстар	(3,730,641)	-	(3,730,641)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздық шығыстар		(71,250)	(71,250)
Қаржылық жалдау бойынша пайыздарды төлеуге арналған шығыстар	(13,733)	-	(13,733)
Таза пайыздық кірістер	4,439,453	8,928,942	13,368,395
Құнсыздануға арналған резерв құру	1,131,832	9,116	1,140,948
Құнсыздануға резерв құрылғаннан кейінгі таза пайыздық кірістер	5,571,285	8,938,058	14,509,343
Комиссиялық кірістер	11,068,868	-	11,068,868
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	-	12,665	12,665
Активтерді нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша бастапқы тану кезінде туындайтын таза залал	(3,267,258)	-	(3,267,258)
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерін тануды тоқтатудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер (Резервке аударымдар)/Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті қалпына келтіру	31,579,596	-	31,579,596
Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістерді шегергендегі шығыстар	(6,200,837)	-	(6,200,837)
	(32,212)	143,583	111,371
Қордың бағдарламаларын іске асыру бойынша шығыстар	(480,899)	-	(480,899)
Жалпы және өкімшілік шығыстар	(1,388,340)	(103,792)	(1,492,132)
Сегмент нәтижелері	36,850,203	8,990,514	45,840,717

20 Сегменттік талдау (жалғасы)

(с) Есепті сегменттердің түсімін, пайдасын немесе залалын, активтері мен міндеттемелерін салыстырып тексеру

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)	31 желтоқсан 2022 ж.
Есепті сегмент активтерінің жиыны	548,297,069	419,094,157
Негізгі құралдар	2,076,032	2,141,941
Материалдық емес активтер	106,426	182,812
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы міндеттемелерді алдын ала төлеу	297,452	324,883
Кейінге қалдырылған салық активі	149,200	633,394
Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер	716,660	39,262
Өзге активтер	3,820,362	5,064,529
Активтер жиыны	555,463,201	427,480,978

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 июня 2023 г. (неаудировано)	31 декабря 2022 г.
Есепті сегмент активтерінің жиыны	356,557,367	249,481,708
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	4,074,532	1,835,530
Ағымдағы табыс салығы бойынша міндеттемелер	1,809,664	-
Өзге міндеттемелер	1,006,098	1,174,872
Міндеттемелер жиыны	363,447,661	252,492,110

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусымда аяқталған алты ай	
	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)
Сегмент нәтижелері	38,353,982	45,840,717
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(994,012)	(1,056,738)
Таза өзге операциялық шығыстар	470,204	72,590
Салыққа дейінгі пайда	37,830,174	44,856,569
Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар	(7,337,623)	(8,706,621)
Кезең бойынша пайда	30,492,551	36,149,948

Қор өзінің барлық табысын Қазақстанда алады. Қордың шет елдерде елеулі сыртқы клиенттері жоқ. Қорда операциялық сегменттер арасында елеулі кірістер мен шығыстар жоқ. Қорда 2023 жылдың 6 айы ішінде алынған кірістердің жалпы сомасының кемінде он пайызын ұсынатын клиенттер жоқ.

21 Шартты және шарттық міндеттемелер

Сот талқылаулары. Уақыт өте келе ағымдағы қызмет барысында сот органдарына Қорға қатысты талап-арыздар түседі. Өз бағалауын, сондай-ақ ішкі кәсіби кеңесшілер ұсынымдарын негізге ала отырып, Қор басшылығы олар бойынша талқылаулар Қор үшін елеулі залалдарға әкеп соқпайды және тиісінше осы қаржылық есептіліктегі осы талқылаулар бойынша шығындарды жабуға арналған резервті қалыптастырмады деп есептейді.

Салық заңнамасы. Қазақстан Республикасындағы салық жағдайлары өзгеруге және жүйесіз қолдануға және түсіндіруге ұшырайды. Қазақстандық заңдар мен Қордың ережелерін түсіндірудегі қазақстандық уәкілетті органдар арасындағы алшақтықтар қосымша салықтарды, айыппұлдар мен өсімпұлдарды есептеуге әкеп соғуы мүмкін.

Қазақстандық заңнама мен салық салу практикасы үздіксіз даму жағдайында, сондықтан да кері күші болуы мүмкін әртүрлі түсіндіруге және жиі өзгерістерге ұшырайды. Кейбір жағдайларда салық салынатын базаны айқындау мақсатында салық заңнамасы ХҚЕС ережелеріне сілтеме жасайды, бұл ретте қазақстандық салық органдарының ХҚЕС-тің тиісті ережелерін түсіндіруі осы жеке қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық қолданған есеп саясатынан, пайымдаулардан және бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін, бұл Қорда қосымша салық міндеттемелерінің туындауына әкеп соғуы мүмкін. Салық органдары салық жылы аяқталғаннан кейін бес жыл ішінде ретроспективті тексеру жүргізе алады.

Қор басшылығы тиісті заңнаманы түсіндіру қолайлы болып табылады және Қордың салықтық ұстанымы негізделген деп есептейді.

Операциялық жалдау бойынша міндеттемелер. Қордың операциялық жалдауда бірқатар ғимараттары мен автокөліктері бар. Жалдау, негізінен, көрсетілген кезең өткеннен кейін жалдауды ұзарту мүмкіндігімен бір жылда бастапқы кезеңге ресімделеді. Жалдау төлемдері нарықтық жалдау шарттарын көрсету үшін әдетте жыл сайын ұлғайтылады. Жалға алу шартты жалға беруді қамтымайды.

Ерекше шарттарды сақтау. Қор алынған қарыздарға байланысты белгілі бір қаржылық емес шарттарды сақтауға тиіс. 2023 жылғы 30 маусымдағы және 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор барлық ерекше шарттарды сақтады.

Несиелік сипаттағы міндеттемелер. Осы құралдардың негізгі мақсаты клиенттерге қажеттілігіне қарай қаражат беруді қамтамасыз ету болып табылады. Клиент үшінші тараптар алдындағы өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда Қордың төлемдерді жүзеге асыруға қайтарып алынбайтын міндеттемелерін білдіретін және несиелер сияқты несиелік тәуекелге ұшырайтын кепілдіктер. Несие беру жөніндегі міндеттемелер несиені нысанына несиені беру үшін басшылық бекіткен сомалардың пайдаланылмаған бөлігін қамтиды. Егер пайдаланылмаған сомалар пайдаланылуы тиіс болса, несиелер беру жөніндегі міндеттемелерге қатысты Қор пайдаланылмаған міндеттемелердің жалпы сомасына тең сомада залал келтіру тәуекеліне ықтимал ұшырайды. Дегенмен, шығындардың ықтимал сомасы пайдаланылмаған міндеттемелердің жалпы сомасынан аз, себебі несиені беру бойынша міндеттемелердің басым бөлігі клиенттердің несиені қабылеті бойынша белгілі бір талаптарды сақтауына байланысты. Қор несиені сипатындағы міндеттемелерді өтеуге дейін қалған мерзімді бақылайды, өйткені әдетте неғұрлым ұзақ мерзімді міндеттемелер қысқа мерзімді міндеттемелерге қарағанда несиені тәуекелінің неғұрлым жоғары деңгейіне ие болады.

Қордың несиені тәуекелінің ең жоғары деңгейі, әдетте, теңгерімдегі қаржы активтерінің баланстық құнында көрсетіледі. Активтер мен міндеттемелердің өзара есеп айырысу мүмкіндігінің әлеуетті несиені тәуекелін төмендету үшін елеулі мәні жоқ. Қор басшылығы несиені берешегін өтеу мерзімдері бойынша бағалау жүргізеді және мерзімі өткен қарыздарды қадағалайды. Басшылық 22-ескертпеде кредиторлық берешекті өтеу мерзімдері бойынша талдауды және несиелік тәуекел туралы басқа да ақпаратты көрсетуді орынды деп санайды.

Баланстан тыс қаржы құралдары үшін несиені тәуекелі басқа қатысушының шарт талаптарын орындамауы нәтижесінде шығынға ұшырау ықтималдығы ретінде айқындалған. Қор шартты міндеттемелерге қатысты мәмілелерді бекіту, тәуекелді шектейтін лимиттерді пайдалану және мониторинг рәсімдеріне негізделген баланстық қаржы құралдарына қатысты несиені саясатын пайдаланады.

21 Шартты және шарттық міндеттемелер (жалғасы)

Несиелік сипаттағы міндеттемелер құрамы:

(мың қазақстандық теңгемен)	Ескер.	30 маусым 2023	31 желтоқсан
		ж. (аудиттелмеген)	2022 ж.
Берілген кепілдіктер		408,549,596	379,112,302
Қарыздарды қамтамасыз етуге берілген кепілдіктер		-	-
Пайдаланылмаған несие желілері		5,704,356	9,005,217
Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті шегергенде	13	(27,608,568)	(34,115,028)
Резервті шегергендегі несиелік сипаттағы міндеттемелер жиыны		386,645,384	354,002,491

«Даму» Қорының кепілдіктері – жеке кәсіпкерлердің несие шарты/қаржылық лизинг шарты бойынша екінші деңгейдегі банктерге/микроқаржы ұйымдарына/лизингтік компанияларға кепілдік беру шарттарынан туындайтын негізгі борыштың бір бөлігін төлеу жөніндегі міндеттемелерін орындауды қамтамасыз ету үшін Қор беретін келесі кепілдік беру шарттарынан туындайтын кепілдік сомасы шегінде келесі кепілдік бағдарламаларын іске асыру шеңберінде: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 11 желтоқсандағы № 820 қаулысымен бекітілген Басым жобаларды несиелеу және қаржылық лизингке беру Тетігі, Қор Басқармасының 2018 жылғы 11 желтоқсандағы № 820 қаулысымен бекітілген «Даму-Оптима» кепілдік беру бағдарламасы, 2018 жылғы 22 қаңтардағы № 05/2018 хаттама, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамытудың Ұлттық жобасы, 2021 жылғы 12 қазандағы № 728 және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 13 қарашадағы № 746 қаулысымен бекітілген «Еңбек» Нәтижелі жұмыспен қамту және жаппай кәсіпкерлікті дамытудың 2017-2021 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы).

Мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде Қор бағдарлама үйлестірушісі мен жеке кәсіпкерлік субъектісі арасындағы қаржы агенті болады. Бағдарлама үйлестірушілері кепілдік беру бағдарламасына байланысты қорға кепілдік беру жарнасын төлейді. Алынған комиссиялық құн берілген кепілдіктің қолданылу мерзімі ішінде біркелкі негізде табысқа ауыстырылады. Берілген кепілдіктердің ұлғаюы шағын және орта бизнеске кепілдіктер көлемінің жалпы ұлғаюымен байланысты.

Шарттарға сәйкес пайдаланылмаған несиелік желілер мен кепілдіктер бойынша берешектің жалпы сомасы болашақ ақшалай талаптарды білдіреді, өйткені аталған міндеттемелердің қолданылу мерзімінің аяқталуы немесе қарыз алушыға қаражат бермей күшін жою мүмкін.

Шарт бойынша жалпы өтелмеген міндеттемелер ақша қаражатының болашақ шығынын білдіреді, өйткені көрсетілген міндеттемелердің көбі оларды ішінара немесе толық орындамай тоқтауы мүмкін. Төменде несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв өзгерістеріне талдау берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусымда аяқталған алты ай	
	2023 ж. (аудиттелмеген)	2022 ж. (аудиттелмеген)
1 қаңтардағы баланстық құны	(34,115,028)	(25,556,498)
Пайда немесе залал құрамында көрсетілген залалдар	(7,475,418)	(7,732,384)
Пайдаланылмаған резервтерді қалпына келтіру	12,975,978	1,531,547
Болашақ кезеңдердің кірістері есебінен құрылған резервтер	1,005,900	1,763,440
Есепті кезеңнің соңындағы баланстық құн	(27,608,568)	(29,993,895)

21 Шартты және шарттық міндеттемелер (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша несиелік тәуекел деңгейлері негізінде несиелік сипаттағы міндеттемелердің несиелік сапасына талдау берілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	1-кезең (ҚНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге ҚНЗ)	3-кезең (Құнсызданған несиелік активтері үшін барлық кезеңге ҚНЗ)	Жиыны
Берілген кепілдіктер				
<i>Мерзімі өтпеген</i>	360,533,426	29,410,092	3,232,222	393,175,740
Мерзімі өткен:				
- 31 күннен аз кешіктірілген төлем	5,962,065	1,762,655	977,980	8,702,700
- төлемді 31 күннен 60 күнге дейін кешіктіре отырып	-	951,696	221,699	1,173,395
- төлемді 61 күннен 90 күнге дейін кешіктіре отырып	-	926,646	131,985	1,058,631
- төлемді 90 күннен астам кешіктіре отырып	-	-	4,439,130	4,439,130
Танылмаған жалпы құн	366,495,491	33,051,089	9,003,016	408,549,596
Қаржылық кепілдіктер резерві	(14,446,480)	(4,480,857)	(8,597,881)	(27,525,218)
Несиелер беру міндеттемелері				
- В- дан В+ дейінгі рейтинг	5,250,000	-	-	5,250,000
Қордың ішкі бағасы:				
- Жақсы деңгей				
- Қанағаттанарлық деңгей	454,356	-	-	454,356
Танылмаған жалпы құн	5,704,356	-	-	5,704,356
Несие беру міндеттемелеріне арналған резерв	(83,350)	-	-	(83,350)

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша несиелік тәуекел деңгейі негізінде несиелік сипаттағы міндеттемелердің несиелік сапасына талдау берілген.

(мың қазақстандық теңгемен)	1-кезең (ҚНЗ 12 ай)	2-кезең (Несиелік тәуекелдің айтарлықтай өсуінен барлық кезеңге ҚНЗ)	3-кезең (Құнсызданған несиелік активтері үшін барлық кезеңге ҚНЗ)	Жиыны
Берілген кепілдіктер				
<i>Мерзімі өтпеген</i>	326,302,788	29,658,988	8,467,740	364,429,516
Мерзімі өткен:				
- 31 күннен аз кешіктірілген төлем	4,411,510	1,207,006	813,455	6,431,971
- төлемді 31 күннен 60 күнге дейін кешіктіре отырып	-	1,997,660	153,853	2,151,513
- төлемді 61 күннен 90 күнге дейін кешіктіре отырып	-	843,102	74,664	917,766
- төлемді 90 күннен астам кешіктіре отырып	-	-	5,181,536	5,181,536
Танылмаған жалпы құн	330,714,298	33,706,756	14,691,248	379,112,302
Қаржылық кепілдіктер резерві	(14,715,663)	(5,179,335)	(14,030,142)	(33,925,140)
Несие беру жөніндегі міндеттемелер				
- В- тен В+ дейінгі рейтингімен	5,550,000	-	-	5,550,000
Қордың ішкі бағасы:				
- Жақсы деңгей	1,200,000	-	-	1,200,000
- Қанағаттанарлық деңгей	2,255,217	-	-	2,255,217
Танылмаған жалпы құн	9,005,217	-	-	9,005,217
Несие беру міндеттемелеріне арналған резерв	(189,888)	-	-	(189,888)

22 Қаржы тәуекелдерін басқару

Қордың тәуекелдерін басқару қаржылық (несиелік, нарықтық және өтімділік), операциялық және заңдық тәуекелдерге қатысты жүзеге асырылады. Қаржылық тәуекелдер нарықтық тәуекелді (валюталық тәуекелден, пайыздық тәуекелден және басқа да баға тәуекелдерінен тұратын), несиелік тәуекелді және өтімділік тәуекелін қамтиды. Қаржылық тәуекелдерді басқарудың басты мақсаты тәуекел лимиттерін айқындау және белгіленген лимиттердің сақталуын одан әрі қамтамасыз ету болып табылады. Операциялық және заңдық тәуекелдерді басқару осы тәуекелдерді азайту мақсатында ішкі саясаттар мен рәсімдердің тиісінше жұмыс істеуін қамтамасыз етуге тиіс.

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай ішінде Қор қолданған қаржылық тәуекелдерді және осы тәуекелдерді бағалау әдістерін басқарудың мақсаттары, саясаты мен рәсімдері 2022 ж. ішінде қолданылған мақсаттарға, саясатқа және рәсімдерге сәйкес келеді.

Несие тәуекелі. Сыртқы рейтингтерді контрагенттерге S&P, Moody's және Fitch сияқты тәуелсіз халықаралық рейтингтік агенттіктер береді. Бұл рейтингтер ашық қолжетімді. Мұндай рейтингтер және дефолт ықтималдығының тиісті диапазондары мынадай қаржы құралдары үшін қолданылады: борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар (мемлекеттік, корпоративтік және муниципалдық облигациялар, еурооблигациялар және сатып алынған вексельдер) және қаржы мекемелеріне берілген қарыздар. Төменде қаржы мекемелері бойынша дефолттың басталу ықтималдығының ауқымы көрсетілген:

Бірыңғай шкала бойынша несиелік тәуекел деңгейі	Сыртқы халықаралық рейтингтік агенттіктердің тиісті рейтингтері (S&P)	Дефолт ықтималдығының тиісті аралығы
Үздік деңгей	AAA – BB+	0,00% - 0,52%;
Жақсы деңгей	BB+ – B+	0,53% - 2,77%;
Қанағаттанарлық деңгей	B, B-	2,78% - 13,68%;
Арнайы мониторинг қажет	CCC+ – CCC-	13,69% - 99,9%;
Дефолт	C, D-I, D-II	100%

Бірыңғай шкала бойынша несиелік тәуекелдің әрбір деңгейіне төлем қабілеттілігінің белгілі бір дәрежесі беріледі.

- *Үздік деңгей* - күтілетін несиелік тәуекелі төмен жоғары несиелік сапа.
- *Жақсы деңгей* - орташа несиелік тәуекелі бар жеткілікті несиелік сапа.
- *Қанағаттанарлық деңгей* - қанағаттанарлық несиелік тәуекелі бар орташа несиелік сапа.
- *Арнайы мониторингті талап етеді* - неғұрлым мұқият мониторингті және қалпына келтіруді басқаруды талап ететін несиелеу тетіктері.
- *Дефолт* - дефолт басталған несиелеу тетіктері.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 30 қаңтардағы тапсырмасына сәйкес Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі - «ҚРҰБ») екінші деңгейдегі банктер активтерінің сапасына бағалау (бұдан әрі - АСБ) жүргізді. Тексеру периметріне 14 банк кірді: «Қазақстан Халық Банкі» АҚ, «Ресей Жинақ Банкі» АҚ Еншілес банкі, «Kaspi Bank» АҚ, «Fortebank» АҚ, «Банк ЦентрКредит» АҚ, «АТФБанк» АҚ, «Еуразиялық банк» АҚ, «First Heartland Jysan Bank» АҚ, «Банк RBK» АҚ, «Альфа-Банк» Еншілес Банкі» АҚ, «Altyn Bank» АҚ, «Нұрбанк» АҚ, «Хоум Кредит энд Финанс Банк» АҚ Еншілес банкі және «Банк ВТБ (Қазақстан)» АҚ Еншілес ұйымы. Тексерудің негізгі мақсаттары:

- Банк жүйесінің жай-күйі туралы толық және объективті бейнені қалыптастыру;
- Қаржы секторының үлкен орнықтылығын және ашықтығын қамтамасыз ету;
- Инвесторлар мен салымшылардың сенімін нығайту;
- Бухгалтерлік есеп пен пруденциалдық реттеудің озық практикасына сәйкес банктердегі процестердің сапасын арттыру.

Активтер сапасын бағалау нәтижелері бойынша барлық банктер тексеруден сәтті өтті, бұл ретте кейбір банктерге қайта капиталдандыру және қаржылық тұрақтылықты күшейту үшін басқа да шаралар қабылдау бойынша ҚРҰБ-нен талаптар қойылды. Қор осы талаптарды банктердің орындауына мониторингті жүзеге асырады және несиелік тәуекелді айтарлықтай ұлғайту өлшемдерінің бірі ретінде осы талаптардың орындалмауын ескереді.

22 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резервті есептеу үшін Қор мерзімі өткен күндер санының негізінде миграция матрицаларының негізінде қалыптастырылған PD параметрін пайдаланады. Миграция матрицаларын жасау кезінде Қор кепілдік алған қарыз алушылар жұмыс істейтін салаларды ескереді және осы салалар бойынша дефолт туындау тәуекелдерін макроэкономикалық көрсеткіштермен корреляциялауды жүргізеді. Қор осы талдауды жүргізу кезінде мынадай макроэкономикалық көрсеткіштерді пайдаланады:

- Brent маркалы мұнайдың бағасы;
- USD/KZT валюта айырбастау бағамы;
- Инфляция деңгейі;
- Жұмыссыздық деңгейі;
- ЖІӨ өсімі.

Миграция матрицаларын құру кезінде Қор миграцияны мерзімі өткен күндер негізінде ғана емес, сондай-ақ несиелік тәуекелдің ұлғаюына әкеп соғатын жүргізілген қайта құрылымдаулар мен басқа да сапалық параметрлер негізінде де ескереді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қор 2021 жылы кепілдіктерді құнсыздану моделінің үшінші себетіне ауыстыруға арналған фактор ретінде соңғы үш жыл ішінде 30 күннен астам мерзімі өткен жағдайда қайта құрылымдаудың болуын ескерген. 2022 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша бұл тәсіл қайта қаралды және Қор қайта құрылымдау және бір жыл ішінде 30 күннен астам мерзімі өткен жағдайда дефолтты таниды. Бұл өзгеріс 2021 жылмен салыстырғанда PD параметрінің жалпы азаюына әкелді.

Валюталық тәуекел. 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы былайша берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Теңге	АҚШ доллары	Басқалар	Жиыны
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ				
Ақша қаражаты және олардың баламалары	288,506,634	-	214	288,506,848
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	33,991,149	3,290,222	-	37,281,371
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	220,326,225	37,319	-	220,363,544
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	363,350	-	-	363,350
Инвестициялық бағалы қағаздар	1,781,956	-	-	1,781,956
Өзге қаржы активтері	1,287,824	-	-	1,287,824
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНЫ	546,257,138	3,327,541	214	549,584,893
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты	170,562,347	378,214	-	170,940,561
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	1,244,178	-	-	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	106,091,680	-	-	106,091,680
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	78,280,948	-	-	78,280,948
Басқа да қаржылық міндеттемелер	400,156	-	-	400,156
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ	356,579 309	378,214	-	356,957,523
2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша таза позиция	189,677,829	2,949,327	214	192,627,370

22 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша валюталар бөлінісіндегі қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

(мың қазақстандық теңгемен)	Теңге	АҚШ доллары	Басқалар	Жиыны
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ				
Ақша қаражаты және олардың баламалары	182,036,514	94	737	182,037,345
Борыштық бағалы қағаздарға инвестициялар	16,092,759	3,236,949	-	19,329,708
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	214,867,224	76,175	-	214,943,399
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	183,681	-	-	183,681
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	2,600,024	-	-	2,600,024
Өзге қаржы активтері	213,201	-	-	213,201
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНЫ	415,993,403	3,313,218	737	419,307,358
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты	167,587,686	386,689	-	167,974,375
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	1,244,178	-	-	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	4,913,288	-	-	4,913,288
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв	75,349,867	-	-	75,349,867
Басқа да қаржылық міндеттемелер	600,904	-	-	600,904
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ	249,695,923	386,689	-	250,082,612
2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	166,297,480	2,926,529	737	169,224,746

Төмендегі кестеде Қордың функционалдық валютасы үшін есепті кезеңнің аяғында пайдаланылатын айырбас бағамдарының ықтимал өзгерістері нәтижесінде қаржылық нәтиже мен меншікті капиталдың өзгеруі көрсетілген, бұл ретте барлық қалған ауыспалы сипаттамалар өзгеріссіз қалады:

:

(мың қазақстандық теңгемен)	2023 жылғы 30 маусымға		2022 жылғы 31 желтоқсанға	
	Пайдаға немесе залалға әсері	Қаржыға ықпалы	Пайдаға немесе залалға әсері	Қаржыға ықпалы
АҚШ долларының 10,59% ға нығаюы (2022 ж.: 16.47% -ға нығаю)	249,867	199,894	385,599	308,479
АҚШ долларының 10,59% -ға әлсіреуі (2022 ж.: 16.47% ға әлсіреуі)	(249,867)	(199,894)	(385,599)	(308,479)

22 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі. Төмендегі кестеде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша дисконтталған қаржы активтері мен міндеттемелерін талдау берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
2022 жылғы 30 маусым						
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	288,506,848	-	-	-	-	288,506,848
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	-	68,914	68,914
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар	-	-	-	-	6,060,938	6,060,938
Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	26,002,286	-	-	1,304,412	3,844,821	31,151,519
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	3,395,618	2,127,687	5,410,256	6,276,086	203,153,897	220,363,544
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	363,350	-	-	-	-	363,350
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	1,232,128	55,043	67,707	108,073	319,005	1,781,956
Өзге қаржы активтері	1,279,734	2,210	4,702	-	1,178	1,287,824
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІНІҢ ЖИЫНЫ	320,779,964	2,184,940	5,482,665	7,688,571	213,448,753	549,584,893
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	815,160	146,384	19,433,855	5,317,499	145,227,663	170,940,561
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	244,178	-	-	1,000,000	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	33,969,981	39,000,000	33,121,699	-	-	106,091,680
Берілген және пайдаланылмаған несиелік желілер кепілдіктері	1,533,931	12,104,341	14,859,619	27,351,793	358,404,268	414,253,952
Басқа да қаржылық міндеттемелер	309,133	36,002	55,021	-	-	400,156
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	36,628,205	51,530,905	67,470,194	32,669,292	504,631,931	692,930,527
Қаржы құралдары бойынша өтімділіктің үзілуі	284,151,759	(49,345,965)	(61,987,529)	(24,980,721)	(291,183,178)	(143,345,634)

22 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Кепілдіктер мен аккредитивтік төлемдер бойынша өтімділікке қойылатын талаптар жоғарыда өтеу мерзімін талдауда ұсынылған тиісті міндеттемелер сомасынан айтарлықтай төмен, өйткені Қор қаражаттың болуын күтеді, сондықтан резерв жасалады.

Қордың жеткілікті ресурстары бар және мүмкін болатын кассалық алшақтықтарға дер кезінде ден қоя алады. Сондай-ақ, Қор өтімділікті қолдау үшін қаржыландыруды алу үшін бас компания тарапынан қолдауға ие. Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу мерзімдері бойынша дисконтталған қаржы активтері мен міндеттемелерін талдау берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсан						
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ						
Ақша қаражаты және олардың баламалары	182,037,345	-	-	-	-	182,037,345
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	-	-	74,139	74,139
Қаржы мекемелеріндегі қаражат	3,105,009	6,789,534	24,078,171	25,424,210	155,546,475	214,943,399
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	183,681	-	-	-	-	183,681
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар	1,508,972	104,826	112,039	220,402	653,785	2,600,024
Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	5,525,209	-	3,111,066	-	4,790,413	13,426,688
Амортизацияланған баға бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	-	-	5,828,881	5,828,881
Өзге қаржы активтері	200,919	2,210	270	-	9,802	213,201
Қаржы активтерінің жиыны	192,561,135	6,896,570	27,301,546	25,644,612	166,903,495	419,307,358
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	791,000	687,767	436,945	19,683,065	146,375,598	167,974,375
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	44,178	-	-	1,200,000	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	4,909,071	-	-	-	-	4,909,071
Берілген және пайдаланылмаған несиелік желілер кепілдіктері	443,092	6,062,012	11,837,965	35,185,690	334,588,760	388,117,519
Басқа да қаржылық міндеттемелер	423,458	31,188	47,664	98,594	-	600,904
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	6,566,621	6,825,145	12,322,574	54,967,349	482,164,358	562,846,047
Қаржы құралдары бойынша өтімділіктің үзілуі	185,994,514	71,425	14,978,972	(29,322,737)	(315,260,863)	(143,538,689)

22 Қаржы тәуекелдерін басқару (жалғасы)

Төмендегі кестеде өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде 2023 жылғы 30 маусымдағы жағдай бойынша Қордың қаржылық міндеттемелері берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
2022 жылғы 30 маусым						
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	1,395,412	187,882	20,084,435	5,483,800	258,937,188	286,088,717
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	244,178	-	-	1,000,000	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	33,969,981	39,000,000	33,121,699	-	-	106,091,680
Берілген және пайдаланылмаған несиелік желілер кепілдіктері	1,533,931	12,104,341	14,859,619	27,351,793	358,404,268	414,253,952
Басқа да қаржылық міндеттемелер	309,133	36,002	55,021	-	-	400,156
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	37,208,457	51,572,403	68,120,774	32,835,593	618,341,456	808,078,683

Төмендегі кестеде 2022 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеу бойынша шарттық дисконтталмаған міндеттемелер негізінде өтеуге дейін қалған мерзімдер бөлінісінде Қордың қаржылық міндеттемелері берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	Талап етілгенге дейін және 1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 6 айға дейін	6 айдан 12 айға дейін	1 жылдан астам	Жиыны
2022 жылғы 31 желтоқсан						
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР						
Қарыз қаражаты	668,294	729,826	823,774	20,639,163	263,488,037	286,349,094
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	44,178	-	-	1,200,000	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер	4,913,288	-	-	-	-	4,913,288
Несиелік сипаттағы берілген және пайдаланылмаған несиелік желілер кепілдіктері	443,092	6,062,012	11,837,965	35,185,689	334,588,761	388,117,519
Басқа да қаржылық міндеттемелер	423,458	31,188	47,664	98,594	-	600,904
Қаржылық міндеттемелер бойынша әлеуетті болашақ төлемдер жиыны	6,448,132	6,867,204	12,709,403	55,923,446	599,276,798	681,224,983

23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу

Әділ құнды бағалау нәтижелері мынадай түрде талданады және әділ құн сатысының деңгейлері бойынша бөлінеді: (i) 1-деңгейге бірдей активтер немесе міндеттемелер үшін белсенді нарықтарда баға белгіленетін бағалар бойынша бағалау жатады, (ii) 2-деңгейге - барлық пайдаланылатын елеулі бастапқы деректер тікелей немесе жанама түрде активтер немесе міндеттемелер үшін байқалатын болып табылатын бағалау әдістерінің көмегімен алынғандар (яғни, мысалы, бағалар) жатады, және (iii) бақыланатын нарықтық деректерге негізделмеген бағалау болып табылатын 3-деңгейдегі бағалар (яғни бақыланбайтын бастапқы деректерге негізделген) жатады. Қаржы құралдарын әділ құн сатысының санаттары бойынша бөлу үшін басшылық кәсіби пайымдауларды пайдаланады. Егер әділ құнды бағалау үшін айтарлықтай түзетулерді талап ететін бақыланатын бастапқы деректер пайдаланылса, бұл бағалау 3-деңгейге жатады. Пайдаланылатын бастапқы деректердің маңыздылығы әділ құнды бағалаудың барлық жиынтығы үшін бағаланады.

(a) Әділ құнды көп мәрте бағалау

Әділ құнды бірнеше мәрте бағалау әрбір есепті кезеңнің соңындағы қаржылық жағдай туралы есепте басқа ХҚЕС талап ететін немесе жол беретін бағалауды білдіреді. Төмендегі кестеде әділ құнды бірнеше рет бағалауға жататын әділ құн иерархиясындағы деңгейлер берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	30 маусым 2023 ж.		31 желтоқсан 2022 ж.	
	1-деңгей	2-деңгей	1-деңгей	2-деңгей
ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ				
Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық борыштық бағалы қағаздар				
- Корпоративтік облигациялар	-	-	-	-
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	68,914	-	74,139
Өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық борыштық бағалы қағаздар				
- ҚР ҰБ ноталары	-	23,798,186	-	49,676
- Корпоративтік облигациялар	-	-	-	-
- Қазақстандық мемлекеттік облигациялар	-	3,508,512	-	9,605,874
- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ облигациялары	-	3,290,222	-	3,236,949
- ҚР ЕДБ облигациялары	-	554,599	-	534,189
- Шетелдік банктер мен қаржы институттарының облигациялары	-	-	-	-
ӘДІЛ ҚҰНЫ БОЙЫНША БІРНЕШЕ РЕТ БАҒАЛАНАТЫН АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	-	31,220,433	-	13,500,827

23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

(б) Әділ құнды ашу ұсынылатын әділ құн бойынша бағаланбайтын активтер мен міндеттемелер

(мың қазақстандық теңгемен)	30 маусым 2023 ж. (аудиттелмеген)			
	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	Баланстық құн
ҚАРЖЫ АКТИВИ				
Ақша қаражаты және олардың баламалары	55,939,995	232,566,853	-	288,506,851
Қаржы мекемелеріндегі қаражат				
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер және исламдық қаржыландыру бағдарламалары шеңберінде берілген несиелер	-	104,142,090	-	170,489,825
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан астам банктердегі депозиттер	-	49,873,719	-	49,873,719
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек				
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	-	-	363,350	363,350
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар				
- Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	-	1,781,956	1,781,956
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар				
Өзге қаржы активтері				
- Басқалар	-	-	1,287,824	1,287,824
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР	55,939,995	386,582,662	9,494,067	518,364,460
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты				
- «Бәйтерек» ҰБХ» АҚ	-	47,604,246	-	105,686,945
- Муниципалдық органдар	-	19,221,109	-	19,416,325
- «Самұрық-Қазына» ҰӨҚ» АҚ	-	30,549,794	-	44,958,920
- Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі		378,214		378,214
Басқа қарыздар		192,620		500,157
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	1,244,178	1,244,178
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер				
- Муниципалдық органдар	-	-	98,425,571	98,425,571
- Банктер	-	-	7,666,109	7,666,109
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв				
- Қаржылық кепілдіктер	-	-	50,672,380	50,672,380
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	-	27,608,568	27,608,568
- Басқалар	-	-	-	-
			400,156	400,156
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР	-	97,945,983	186,016,962	356,957,523

23 Әділ құн туралы ақпаратты ашу (жалғасы)

(мың қазақстандық теңгемен)	31 желтоқсан 2022 ж.			Баланстық құн
	1-деңгей	2-деңгей	2-деңгей	
ҚАРЖЫ АКТИВИ				
Ақша қаражаты және олардың баламалары	52,589,572	129,447,773	-	182,037,345
Қаржы мекемелеріндегі қаражат				
- Қаржы мекемелеріне берілген несиелер және исламдық қаржыландыру бағдарламалары шеңберінде берілген несиелер	-	100,851,610	-	169,819,418
- Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан астам банктердегі депозиттер	-	45,123,981		45,123,981
Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек				
- Субсидиялау бағдарламалары бойынша дебиторлық берешек	-	-	183,681	183,681
Клиенттерге берілген несиелер мен аванстар				
- Шағын және орта бизнес кәсіпорындарына берілген несиелер	-	-	2,600,024	2,600,024
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	5,828,881	5,828,881
Өзге қаржы активтері				
- Басқалар	-	-	213,201	213,201
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР	52,589,572	275,423,364	8,825,787	405,806,531
ҚАРЖЫЛЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Қарыз қаражаты				
- «Бейтерек» ҰБХ» АҚ	-	53,519,011	-	102,446,602
- «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ	-	19,128,159	-	19,416,325
- Муниципалдық органдар	-	29,782,500	-	46,111,448
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	-	-	1,244,178	1,244,178
	-	-	175,725	175,725
	-	-	4,737,563	4,737,563
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер				
- Муниципалдық органдар	-	-	41,234,839	41,234,839
- Банктер	-	-	34,115,028	34,115,028
Болашақ кезеңдердің кірістері және несиелік сипаттағы міндеттемелер бойынша резерв				
- Қаржылық кепілдіктер				
Басқа да қаржылық міндеттемелер				
- Басқалар	-	-	600,904	600,904
АМОРТИЗАЦИЯЛАНҒАН ҚҰНЫ БОЙЫНША БАҒАЛАНАТЫН ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ БАҒАЛЫ ҚАҒАЗДАР	-	102,429,670	82,108,237	250,082,612

24 Байланысты тараптармен жасалатын операциялар

Егер Тараптар ортақ бақылауда болса немесе олардың біреуі екіншісін бақылау мүмкіндігіне ие болса немесе екінші тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдаған кезде елеулі ықпал етуі мүмкін болса, олар байланысты деп есептеледі. Барлық байланысты тараптармен өзара қарым-қатынастарды қарау кезінде олардың заңды нысаны ғана емес, осындай өзара қарым-қатынастардың экономикалық мазмұны назарға алынады.

Өзге де байланысты тараптар Қазақстан Республикасының Үкіметін, мемлекеттік және квазимемлекеттік компанияларды және Қормен байланыстылық белгілері анықталған өзге де компанияларды қамтиды.

Төменде 2023 жылғы 30 маусымдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Ақша қаражаты және олардың баламалары (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	2,663,353	56,133,817
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 4.87% - 9.1%)	-	-	68,914
Өзгерістері өзге жиынтық кіріс құрамында көрсетілетін өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар	-	-	30,596,920
Қаржы мекемелеріндегі қаражат (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 2% - 8.5%)	-	49,836,400	5,261,200
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы міндеттемелерді алдын ала төлеу (Пайыздық мөлшерлеме: 15%)	-	-	149,200
Кейінге қалдырылған салық міндеттемесі	-	-	4,074,532
Өзге қаржы активтері	-	98,652	-
Өзге активтер	-	3	11,254
Қарыз қаражаты (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0.01% – 10.65%)	105,686,945	-	65,253,616
Обязательства по программам субсидирования (договорная процентная ставка: 0%)	-	-	98,425,560
Прочие финансовые обязательства (договорная процентная ставка: 0%)	-	37,812	-
Прочие обязательства (договорная процентная ставка: 0%)	-	-	3,274,046

Төменде 2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстар баптары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Пайыздық кірістер	-	2,524,487	635,104
Пайыздық шығыстар	(3,398,342)	(1,979)	(535,100)
Комиссиялық кірістер	-	-	360,361
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаудан болған шығыстарды шегергендегі кірістер	-	-	(2,132)
Шетел валютасымен операциялар бойынша шығыстарды шегергендегі кірістер/(кірістерді шегергендегі шығыстар)	-	-	(62,893)
Амортизацияланған құн бойынша өлшенген қаржы активтерін танудан болған таза шығыстар	-	-	346,554
Несие портфельдің құнсыздануына арналған резерв	-	4,802,662	34,522
Басқа да қаржылық активтер мен міндеттемелердің құнсыздануына арналған резерв	-	167	(6)
Әкімшілік және өзге операциялық шығыстар	-	(26,385)	(65,949)
Өзге де кірістер мен шығыстар	-	4,362	1,830
Пайдаға салынатын салық бойынша шығыстар	-	-	(7,337,623)

24 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2023 жылғы 30 маусымда аяқталған үш айдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстар баптары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Пайыздық кіріс	-	1,246,575	372,896
Пайыздық шығындар	(1,721,775)	(838)	(267,538)
Комиссиялық кірістер	-	-	360,361
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаудан таза пайда	-	-	(3,592)
Валюталық операциялардан шығыстар/(кірістер шегерілген залалдар) шегерілген кіріс	-	-	4,633
Амортизацияланған баға бойынша өлшенген қаржылық активтерді тануды тоқтатудан болатын таза шығыс	-	-	-
Несие портфелінің құнсыздануына арналған резерв	-	5,201,140	34,522
Басқа қаржылық активтер мен міндеттемелердің құнсыздануына арналған резерв	-	167	(6)
Әкімшілік және басқа операциялық шығындар	-	(16,365)	(26,844)
Басқа кірістер мен шығыстар	-	4,362	1,830
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(4,215,894)

2023 жылғы 30 маусымда аяқталған, байланысты тараптарға берілген және байланысты тараптар алты ай ішінде өтеген несиелердің жиынтық сомасы төменде берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің ақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Кезең ішінде байланысты тараптарға берілген қарыз сомасы	-	-	1,700,000
Кезең ішінде байланысты тараптар өтеген қарыз сомасы	(158,000)	-	(2,500,781)

Төменде 2022 жылғы 31 желтоқсанда байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Ақша қаражаты және олардың баламалары (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	845,294	52,589,572
Қаржы мекемелеріндегі қаражат (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 10%)	-	45,050,839	-
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық борыштық бағалы қағаздар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: (4.93% - 7.68%))	-	-	74,139
Өзге жиынтық кіріс арқылы өділ құны бойынша бағаланатын инвестициялық борыштық бағалы қағаздар (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	-	12,892,499
Пайдаға салынатын салық бойынша ағымдағы міндеттемелерді алдын ала төлеу (Пайыздық мөлшерлеме: 15%)	-	-	633,394
Кейінге қалдырылған салық активі (пайыздық мөлшерлеме: 20%)	-	-	-
Өзге қаржы активтері (пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	46,172	-
Өзге активтер	-	-	177,662
Қарыз қаражаты (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0.1% - 5.5%)	102,446,602	-	65,527,773
Субсидиялау бағдарламалары бойынша міндеттемелер (шарттық пайыздық мөлшерлеме: 0%)	-	-	175,714
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері	-	-	1,835,530
Басқа да қаржылық міндеттемелер	-	59,930	-
Өзге міндеттемелер	-	15	145,288

24 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты айдағы байланысты тараптармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстар баптары көрсетілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Пайыздық кіріс	-	-	1,245,646
Пайыздық шығындар	(3,196,145)	(4,290)	(534,496)
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаудан түскен кірістерді шегергендегі шығыстар	-	-	12,665
Таза комиссиялық кіріс	-	-	51,853
Валюталық операциялардан шығыстар/(кірістер шегерілген залалдар) шегерілген кіріс	-	-	105,659
Өкімшілік және басқа операциялық шығындар	-	(26,373)	(66,418)
Басқа кірістер/шығыстар	-	-	1,063
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(8,706,621)

2022 жылғы 30 маусымда аяқталған үш айдағы байланысты тараптармен операциялардан түскен кірістер мен шығыстардың баптары төмендегідей:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Пайыздық кіріс	-	-	535,268
Пайыздық шығындар	(1,619,274)	(2,007)	(267,293)
Пайда немесе залал арқылы өділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаудан түскен кірістерді шегергендегі шығыстар	-	-	12,059
Таза комиссиялық кіріс	-	-	51,853
Валюталық операциялардан шығыстар/(кірістер шегерілген залалдар) шегерілген кіріс	-	-	(144,098)
Өкімшілік және басқа операциялық шығындар	-	(13,186)	(29,626)
Басқа кірістер/шығыстар	-	-	1,063
Табыс салығы бойынша шығыстар	-	-	(4,422,134)

2022 жылғы 30 маусымда аяқталған, байланысты тараптарға берілген және байланысты тараптар алты ай ішінде өтеген несиелердің жиынтық сомасы төменде берілген:

<i>(мың қазақстандық теңгемен)</i>	Жалғыз Акционер	Акционердің бақылауындағы компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
Кезең ішінде байланысты тараптардан алынған қарыздар сомасы	-	-	1,450,000
Кезең ішінде Қор өтеген қарыздар сомасы	(158,100)	-	(4,303,774)

Негізгі басқарушы персоналға сыйақы төлеу. Негізгі басқарушы персоналға келесі тұлғалар кіреді: Директорлар кеңесінің мүшелері, Басқарма мүшелері, Басқарушы директорлар және Аппарат басшысы.

24 Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде негізгі басшылыққа сыйақы төлеу туралы ақпарат берілген:

(мың қазақстандық теңгемен)	2023 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай (аудиттелмеген)		2022 жылғы 30 маусымда аяқталған алты ай (аудиттелмеген)	
	Шығыстар	Есептелген міндеттеме	Шығыстар	Есептелген міндеттеме
Қысқа мерзімді төлемдер:				
- Жалақы	152,694	21,282	137,143	18,749
- Қысқа мерзімді сыйлықақы төлемдері	72,437	-	60,575	-
- Ақшалай емес нысандағы төлемдер	1,285	-	1,439	-
Жиыны	226,416	21,282	199,157	18,749

Қамтамасыз етусіз байланысты тараптармен операциялар. Күмәнді борыштар бойынша күтілетін несиелік залалдар байланысты тараптардың күмәнді борыштарының болмауына байланысты құрылмаған.

25 Есепті кезең аяқталғаннан кейінгі оқиғалар

Есепті күннен кейін ешқандай елеулі оқиғалар болған жоқ.